

***DEMARCARIA ȘI COMPLEMENTARITATEA DINTRE
PRSM ȘI ALTE PROGRAME OPERAȚIONALE,
NAȚIONALE ȘI COMUNITARE***

PROGRAMUL REGIONAL SUD-MUNTENIA 2021-2027

**DEMARCARA ȘI COMPLEMENTARITATEA DINTRE PRSM
ȘI ALTE PROGRAME OPERAȚIONALE, NAȚIONALE ȘI COMUNITARE**

CUPRINS

Obiectivul de Politică 1	2
• <i>OS a(i) Dezvoltarea și creșterea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate</i>	2
• <i>OS a(ii) Valorificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, al organizațiilor de cercetare și al autorităților publice</i>	8
• <i>OS a(iii) Intensificarea creșterii durabile și a competitivității IMM-urilor și crearea de locuri de muncă în cadrul IMM-urilor, inclusiv prin investiții productive</i>	14
• <i>OS a(iv) Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenariat</i>	18
Obiectivul de Politică 2	23
• <i>OS b(i) Promovarea măsurilor de eficiență energetică și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră</i> 23	
• <i>OS b(vii) Intensificarea acțiunilor de protecție și conservare a naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare</i>	28
• <i>OS b(viii) Promovarea mobilității urbane multimodale durabile, ca parte a tranziției către o economie cu zero emisii de dioxid de carbon</i>	36
Obiectivul de Politică 3	41
• <i>OS c(ii) Dezvoltarea și creșterea unei mobilități naționale, regionale și locale durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere</i>	41
Obiectivul de Politică 4	46
• <i>OS d(ii) Îmbunătățirea accesului egal la servicii de calitate și inclusive în educație, formare și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii accesibile, inclusiv prin promovarea rezilienței pentru educația și formarea la distanță și online</i>	46
Obiectivul de Politică 5	52
• <i>O.S. e(i) Promovarea dezvoltării integrate și incluzive în domeniul social, economic și al mediului, precum și a culturii, patrimoniului natural, a turismului durabil și a securității în zonele urbane.</i>	52
• <i>O.S. e(ii) Promovarea dezvoltării locale integrate și incluzive în domeniul social, economic și al mediului, în domeniul culturii, al patrimoniului natural, al turismului durabil, precum și a securității în alte zone decât cele urbane.</i>	52
ASISTENȚĂ TEHNICĂ	57

Intervențiile finanțate prin Programul Regional Sud Muntenia vor fi sincronizate cu cele realizate prin celelalte programe operaționale, precum și prin alte surse de finanțare naționale și europene.

Obiectivul de Politică 1

OS a(i) Dezvoltarea și creșterea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate

Intervențiile PRSM care vizează dezvoltarea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate, se vor realiza în complementaritate cu PO Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare, PO Sănătate, PO Tranziție Justă, Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020, Planul Național Strategic 2023-2027, Programului Orizont Europa, Programul Spațial European, Fondul European de Apărare, Programul pentru Mediu și Politici Climatice (LIFE), Mecanismul pentru Interconectarea Europei (MIE/CEF), Programul InvestEU, Programul ESPON 2030, Programul Interreg Europe și Programul Transnațional Dunărea. De asemenea, intervențiile din PRSud Muntenia 2021 - 2027 sunt sinergice și contribuie la implementarea Planului de Acțiune SUERD.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și PO Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare**

În timp ce în PRSM sunt propuse spre finanțare investiții *pentru dezvoltarea capacității de cercetare-dezvoltare-inovare și colaborare cu mediul academic, de afaceri și cu autorități și instituții publice locale/centrale, sprijinirea transferului tehnologic în beneficiul IMM-urilor și investiții în activități de CI în microîntreprinderi și IMM-uri*, pentru creșterea nivelului de maturitate tehnologică, în *domeniile de specializare inteligentă identificate la nivelul regiunii*, în mod complementar, prin POCIDIF sunt propuse finanțarea investițiilor legate de: *integrarea ecosistemului național CDI în Spațiul de Cercetare European și internațional, dezvoltarea capacității CDI a institutelor de învățământ superior, dezvoltarea capacității CDI a INCD-urilor/ICAR-urilor, dezvoltarea capacității CDI a întreprinderilor mari și dezvoltarea de proiecte strategice CDI*, în domeniile de specializare inteligentă, identificate la nivel național și cu accent pe proiecte strategice la nivel național.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și PO Sănătate**

Cercetarea și inovarea este avută în vedere și în **POS**, unde prin **AP5 - Abordări inovative în cercetarea din domeniul medical**, sunt propuse spre finanțare **activități de cercetare-inovare dedicate exclusiv domeniului medical**, respectiv: cercetare și inovare prin implementarea de soluții cu relevanță publică; adoptarea tehnologiilor medicale inovative și avansate; programe dedicate cercetării și/sau utilizării clinice; cercetare în domeniul bolilor netransmisibile (ex. combaterea cancerului); realizarea unei infrastructuri de cercetare-dezvoltare în domeniul genomicii, complementar activităților de cercetare-inovare dedicate domeniilor de specializare regionale, propuse spre finanțare prin PRSM.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și PO Tranziție Justă**

Prin POTJ - AP1: O tranziție justă prin dezvoltarea spiritului antreprenorial, IMM-urilor a cercetării și inovării și a digitalizării, sunt propuse spre finanțare investiții în activități de cercetare și inovare care conduc la creșterea competitivității întreprinderilor și dezvoltare economică prin promovarea transferului de tehnologii și sprijinirea cooperării dintre industrie și cercetare, pentru zonele vizate de acest program, respectiv județul Prahova, în cazul RSM, în măsura în care aceste domenii vor fi identificate ca priorități în Planurile Teritoriale de Tranziție Justă.

Aceste activități vor fi complementare celor din PRSM dedicate investițiilor pentru dezvoltarea capacității de cercetare-dezvoltare-inovare și colaborare cu mediul de afaceri și cu autorități și instituții publice locale/centrale, sprijinirea transferului tehnologic în beneficiul IMM-urilor, investiții în activități de cercetare – inovare în IMM-uri (inclusiv microîntreprinderi), investiții care se vor adresa tuturor celor șapte județe din regiune și doar în domeniile de specializare inteligentă identificate la nivelul regiunii.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020**

Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM 2021-2027 și Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020 s-a realizat datorită faptului că PNDR 2014-2020 a fost prelungit cu încă 2 ani în timp ce Planul Național Strategic va intra în vigoare la 1 ianuarie 2023.

Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020 sprijină acțiuni de inovare în sectorul agro-alimentar și forestier prin sprijinirea înființării de grupuri operaționale în cadrul PEI (proiecte-pilot, dezvoltarea de noi produse, practici, procese și tehnologii, transferul de bune practici, inclusiv diseminarea rezultatelor către toți actorii interesați). Astfel, în timp ce PNDR finanțează activitățile de inovare, realizate prin intermediul grupurilor operaționale, PRSM va sprijini activități de cercetare aplicată și inovare, inclusiv cercetare industrială, dezvoltare experimentală și studii de fezabilitate în domeniile de specializare inteligentă identificate la nivel regional prin Strategia Regională de Specializare Inteligentă a Regiunii Sud Muntenia 2021-2027.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Planul Național Strategic 2023-2027**

Astfel, în domeniul CDI, complementar cu investițiile sprijinite prin PRSM, PNS va finanța cooperarea în cadrul Parteneriatului European pentru Inovare (PEI) între fermieri, procesatori și unități de cercetare/universități și alți actori relevanți pentru dezvoltarea și/sau aplicarea de soluții inovative în sectorul agroalimentar. De asemenea, proiectele CDI în agricultură și industria alimentară cu valori mai mari de 500.000 Euro vor fi finanțate din PR, iar cele cu valori sub 500.000 Euro vor fi finanțate din PNS. Totodată, IMM-urile agricole și din industria alimentară, precum și microîntreprinderile non agricole din rural, vor fi sprijinite prin PNS, în timp ce microîntreprinderile și IMM-urile din urban, precum și IMM-urile non agricole din rural, vor fi sprijinite prin PRSM.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programului Orizont Europa**

Acțiunile în domeniul susținerii cercetării și inovării sunt complementare și **Programului Orizont Europa** pentru perioada 2021-2027, în ceea ce privește susținerea investițiilor în CDI pentru a crește capacitatea

de răspuns la provocările societale globale, a susține competitivitatea industrială și a valorifica mai bine potențialul inovator existent la nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud Muntenia.

Sinergia în domeniul cercetare – dezvoltare - inovare (CDI) între fonduri și **programul Orizont Europa** va fi asigurată prin Strategia Națională de Specializare Inteligentă 2021-2027. Monitorizarea și stimularea participării beneficiarilor români la programul Orizont Europa se va asigura de către Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării, care este Punct Național de Contact pentru acest program.

Structura programului Orizont Europa este împărțită în trei piloni, fiecare dintre aceștia definind diferitele tipuri de misiuni, subiecte și proiecte care vor fi finanțate.

- Pilonul I: *Exelența științifică* - se concentrează pe încurajarea și finanțarea cercetării la frontieră (Consiliul European pentru Cercetare - ERC, Acțiuni Marie Skłodowska-Curie - MSCA, Infrastructuri de cercetare)
- Pilonul II: *Provocări globale și competitivitatea industrială europeană* - dezvoltă o viziune comună și sprijină adoptarea de soluții inovatoare în industrie și societate. (6 Clustere, Centrul Comun de Cercetare)
- Pilonul III: *Europa inovatoare* - vizează finanțarea cercetării pentru a produce inovații europene (Consiliul european pentru inovare, Ecosistemele europene pentru inovare, Institutul european de inovare și tehnologie)

Cei trei piloni ai programului Orizont Europa sunt completați de un alt pilon orizontal, intitulat „*Lărgirea participării și consolidarea spațiului european de cercetare*”. Acesta este alcătuit din două componente (Lărgirea participării și răspândirea excelenței, Reformarea și consolidarea sistemului european de cercetare și dezvoltare) care vor ajuta statele membre să își sporească potențialul național de cercetare și inovare, să promoveze probleme transversale, să încurajeze colaborări și să răspândească excelența.

Demarcarea între cele două surse de finanțate constă, în principal, în dimensiunea teritorială și anvergura diferită a proiectelor: în timp ce Programul Orizont Europa finanțează proiecte transnaționale, fără a avea în mod necesar o abordare teritorială, PR Sud Muntenia 2021-2027 finanțează proiecte cu relevanță regională. Astfel, prin PRSM 2021 - 2027 este susținută participarea la implementarea unor proiecte interregionale și atragerea de noi resurse pentru cercetare-inovare, intensificarea schimbului de cunoștințe și valorificarea infrastructurii / competențelor de cercetare regionale, fiind complementar în special cu Pilonul III – Europa inovatoare, precum și cu pilonul orizontal „*Lărgirea participării și consolidarea spațiului european de cercetare*”.

Totodată, prin intervențiile finanțate, PRSM este complementar și cu Spațiul European de Cercetare (SEC) ce vizează crearea unui spațiu științific și tehnologic comun european, construirea masei critice pentru crearea unei piețe unice pentru cercetare și inovare, promovarea liberei circulații a cunoștințelor științifice și a inovării și încurajarea unei industrii europene mai competitive, precum și promovarea cooperării transfrontaliere pentru cercetare și inovare.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Spațial European**

Programul Spațial European urmărește dezvoltarea unui sector manufacturier și al serviciilor inovativ și competitiv, care va include întreprinderile mici și mijlocii și start-up-urile, fapt ce va conduce la sinergii și complementarități cu acțiunea FEDR și a programului Orizont Europa în cadrul activităților de dezvoltare tehnologică și de cercetare ale Uniunii. În cadrul programului, vor fi încurajate progresele tehnice și științifice, vor fi sprijinite competitivitatea și capacitatea de inovare a industriilor din sectorul spațial al Uniunii, în special a întreprinderilor mici și mijlocii, a întreprinderilor nou-înființate și a întreprinderilor inovatoare. În complementaritate cu celelalte fonduri dedicate consolidării competitivității, programul Spațial European va sprijini competențele și capacitatea de a inova ale persoanelor juridice și fizice din Uniune care activează sau doresc să activeze în acest sector, ținând seama în special de poziția și de necesitățile întreprinderilor mici și mijlocii și ale întreprinderilor nou-înființate.

La nivel regional, prin PRSM 2021 - 2027 este susținută participarea la implementarea unor proiecte interregionale și atragerea de noi resurse pentru cercetare-inovare, intensificarea schimbului de cunoștințe și valorificarea infrastructurii / competențelor de cercetare regionale inclusiv în domeniul industriei aeronautice, ținând seama de faptul că inovarea în industria aeronauticii este o nișă de specializare în cadrul domeniului Industria și cercetarea de înaltă tehnologie din cadrul Strategiei de Specializare Inteligentă a regiunii Sud Muntenia 2021 – 2027.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Fondul European de Apărare (FEA)**

Fondul European de Apărare este inițiativa Comisiei de sprijinire a cercetării și dezvoltării colaborative în domeniul apărării și de încurajare a bazei industriale de apărare inovatoare și competitivă. Fondul sprijină financiar consorții de companii din diferite SM care desfășoară activități de cercetare în domeniul apărării și dezvoltarea de produse și tehnologii de apărare, încurajând, totodată, participarea întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-uri) la proiecte de colaborare ce promovează soluții inovatoare. Fondul este alcătuit din două componente complementare: - o *componentă de cercetare*, care finanțează cercetarea colaborativă în tehnologii inovatoare de apărare; - o *componentă de dezvoltare*, care cofinanțează dezvoltarea comună a produselor și tehnologiilor de apărare.

FEA își propune să consolideze competitivitatea, capacitatea inovatoare și eficiența industriei europene de apărare și să contribuie la suveranitatea tehnologică a Uniunii.

La nivel regional, prin PRSM 2021 - 2027 este susținută participarea la implementarea unor proiecte interregionale și atragerea de noi resurse pentru cercetare-inovare, intensificarea schimbului de cunoștințe și valorificarea infrastructurii / competențelor de cercetare regionale inclusiv în domeniile materialelor avansate și metodelor și tehnologiilor avansate de producție, ținând seama de faptul că acestea sunt nișe de specializare în cadrul domeniului Industria și cercetarea de înaltă tehnologie din cadrul Strategiei de Specializare Inteligentă a regiunii Sud Muntenia 2021 – 2027.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul pentru Mediu și Politici Climatice (LIFE)**

Programul pentru Mediu și Politici Climatice (LIFE) contribuie la tranziția către o economie circulară curată, eficientă din punct de vedere energetic, cu emisii scăzute de dioxid de carbon și rezistentă la schimbările climatice, inclusiv prin tranziția către energia curată, precum și la protejarea și îmbunătățirea calității mediului și la oprirea și inversarea declinului biodiversității, contribuind astfel la dezvoltarea durabilă.

Programul LIFE vizează realizarea unei legături între programele UE care sprijină cercetarea și inovarea pe de o parte și programele UE care finanțează desfășurarea pe scară largă pe de altă parte (programele operaționale cu finanțare europeană) sau programele naționale. Astfel, programul acoperă decalajul dintre dezvoltarea de noi cunoștințe și tehnologii și punerea acestora în aplicare.

La nivel regional, prin PRSM 2021 - 2027 este susținută participarea la implementarea unor proiecte interregionale și atragerea de noi resurse pentru cercetare-inovare, intensificarea schimbului de cunoștințe și valorificarea infrastructurii /competențelor de cercetare regionale inclusiv în domeniile Bioeconomiei și Localităților Inteligente, ținând seama de faptul că acestea sunt domenii de specializare din cadrul Strategiei de Specializare Inteligentă a regiunii Sud Muntenia 2021 – 2027.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Mecanismul pentru Interconectarea Europei**

În cadrul **Mecanismului pentru Interconectarea Europei (MIE/CEF)**, pentru a promova o dezvoltare integrată a ciclului de inovare, se va asigura complementaritatea între soluțiile inovatoare dezvoltate în contextul programelor-cadru de cercetare și inovare ale Uniunii și soluțiile inovatoare implementate cu sprijin din partea MIE.

La nivel regional, prin PRSM 2021 - 2027 este susținută participarea la implementarea unor proiecte interregionale și atragerea de noi resurse pentru cercetare-inovare, intensificarea schimbului de cunoștințe și valorificarea infrastructurii / competențelor de cercetare regionale în domeniile de specializare ale Strategiei de Specializare Inteligentă a regiunii Sud Muntenia 2021 – 2027.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul InvestEU**

Programul InvestEU asigură din bugetul propriu finanțări mixte în cadrul programului Orizont Europa și Consiliului European pentru Inovare (CEI), pentru proiecte cu un nivel ridicat de risc și pentru care piața nu asigură finanțarea viabilă și durabilă relevantă și, în același timp, oferă o coordonare adecvată în sprijinul furnizării și gestionării eficiente a părții de finanțare privată a finanțării mixte prin fonduri și intermediari sprijiniți de InvestEU.

Instrumentele financiare pentru cercetare - inovare și IMM-uri sunt grupate în programul InvestEU în special printr-o componentă tematică dedicată cercetării și inovării, precum și prin intermediul produselor dezvoltate în cadrul componentei pentru IMM-uri care vizează întreprinderile inovatoare.

La nivel regional, prin PRSM 2021 - 2027 este susținută participarea la implementarea unor proiecte interregionale și atragerea de noi resurse pentru cercetare-inovare, intensificarea schimbului de cunoștințe și valorificarea infrastructurii / competențelor de cercetare regionale în domeniile de specializare ale Strategiei de Specializare Inteligentă a regiunii Sud Muntenia 2021 – 2027.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul ESPON 2030**

Programul ESPON 2030 susține cooperarea transnațională pentru activități de producere de dovezi teritoriale (*evidence production*) care pot fi folosite pentru decizii: date, analize, prognoze, studii de caz, hărți precum și dezvoltarea de cunoaștere (analize la cerere), în timp ce la nivel regional PR Sud Muntenia 2021 – 2027 vizează participarea la implementarea unor proiecte interregionale și atragerea de noi resurse pentru cercetare-inovare, intensificarea schimbului de cunoștințe și valorificarea infrastructurii / competențelor de cercetare regionale în domeniile de specializare ale Strategiei de Specializare Inteligentă a regiunii Sud Muntenia 2021 – 2027.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Interreg Europe**

Programul Interreg Europe este structurat pe baza obiectivului specific „*o mai bună guvernare și cooperare*” (Regulamentul (UE) 1059/2021 Interreg, articolele 14 și 15 la Programul Interreg Europe) - ca obiectiv unic și general al programului. Concentrarea asupra obiectivului unic specific Interreg implică faptul că **beneficiarii pot coopera în toate subiectele de relevanță comună, în conformitate cu nevoile lor regionale, atât timp cât acesta intră în sfera politicii de coeziune**, adică urmăresc obiectivele de politici (OP) stabilite prin articolul 5 din Regulamentul UE 1060/2021.

La nivel regional, prin PRSM 2021 - 2027 este susținută participarea la implementarea unor proiecte interregionale și atragerea de noi resurse pentru cercetare-inovare, intensificarea schimbului de cunoștințe și valorificarea infrastructurii/competențelor de cercetare regionale în domeniile de specializare ale Strategiei de Specializare Inteligentă a regiunii Sud Muntenia 2021 – 2027.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Transnațional Dunărea**

Programul Transnațional Dunărea vizează cooperarea transnațională a țărilor și regiunilor riverane Dunării pentru generarea și adoptarea tehnologiilor avansate, relevante și inovatoare în domeniile nanotehnologiilor, materialelor avansate, producției și prelucrării avansate (tehnologii de producție) și industria sănătății, economiei circulare și domeniilor conexe acesteia (de ex., baterii și vehicule electronice și TIC, ambalaje, materiale plastice, textile, construcții și clădiri, produse alimentare și substanțe nutritive) precum și pentru tehnologiile și rețelele de transport inteligente, durabile și ecologice, precum și pentru soluții de mobilitate electronică în legătură cu rețelele de transport transnaționale și zonele urbane funcționale transfrontaliere.

La nivel regional, prin PRSM 2021 - 2027 este susținută participarea la implementarea unor proiecte interregionale și atragerea de noi resurse pentru cercetare-inovare, intensificarea schimbului de cunoștințe și valorificarea infrastructurii/competențelor de cercetare regionale în domeniile de specializare ale Strategiei de Specializare Inteligentă a regiunii Sud Muntenia 2021 – 2027.

- **Contribuția PRSM la Planul de Acțiune al Strategiei Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării**

Intervențiile PRSM în domeniul susținerii cercetării și inovării, vor contribui activ la realizarea Planului de Acțiune al SUERD 2021 – 2027, prin contribuția adusă *Ariei Prioritare 8 - Competitivitatea întreprinderilor* - acțiunea 1, ce vizează încurajarea cooperării și schimbul de cunoaștere între IMM-uri, mediul academic, sectorul public și societatea civilă din domeniile de competență din regiunea Dunării.

OS a(ii) Valorificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, al organizațiilor de cercetare și al autorităților publice

Intervențiile PRSM în dezvoltarea infrastructurii, serviciilor și echipamentelor IT relevante și necesare, precum și achiziția, dezvoltarea, testarea și pilotarea soluțiilor și aplicațiilor digitale (PaaS, SaaS, etc.) vor fi complementare cu cele sprijinite prin PO Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare, PO Sănătate, PO Tranziție Justă, Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020, Planul Național Strategic 2023-2027, Programul Orizont Europa, Programul Europa Digitală, Mecanismul pentru Interconectarea Europei, Programul Piața Unică, Programul Vamă, Programul Fiscalis, Programul Europa Creativă, Programul Justiție, Programul Interreg Europe și Programul Transnațional Dunărea. De asemenea, intervențiile din PR Sud Muntenia 2021 - 2027 sunt sinergice și contribuie la implementarea Planului de Acțiune SUERD.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și PO Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare**

Prin POCIDIF este avută în vedere dezvoltarea competitivității economice prin digitalizare fiind vizate investiții în creșterea nivelului de interoperabilitate al sistemelor informatice din administrația publică pentru crearea unui sistem standardizat, interconectat și digital, încurajând reutilizarea informațiilor și a serviciilor care există deja și care sunt disponibile prin diferite surse.

În acest sens, investițiile POCIDIF în domeniul digitalizării sunt destinate unei liste scurte de proiecte strategice din domeniile: *educație* (Platforma Informatica Centralizata în Educație – PICE, STEAM-TE, E-LEARNING, WIRELESS CAMPUS 2), *cultură* (E-patrimoniu, E-film, E-audiență) și *administrație publică* (Sistemul informatic al ANAF, Upgrade al sistemului informatic Casei Națională de Pensii Publice, dezvoltarea în continuare a Cloud-ul guvernamental, evenimente de viață cuprinse în SNADR care nu au fost finanțate în 2014-2020, cum ar fi: Pensionarea, Obținerea cărții de identitate, Înscrierea la școală primară/liceu/universitate, etc).

Complementar intervențiilor de mai sus finanțate prin POCIDIF, dedicate unei liste de proiecte strategice naționale, PRSM va sprijini investițiile în dezvoltarea infrastructurii, serviciilor și echipamentelor IT relevante și necesare, precum și achiziția, dezvoltarea, testarea și pilotarea soluțiilor și aplicațiilor digitale (PaaS, SaaS, etc.).

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și PO Sănătate**

Prin AP6 - *Digitalizarea sistemului medical* din POS, se propune spre finanțare **redimensionarea și standardizarea sistemului informatic al CNAS** și crearea **Observatorului național pentru date în sănătate**, activități complementare celor propuse spre finanțare din PR, prin care sunt vizate activități dedicate dezvoltării infrastructurii, serviciilor și echipamentelor IT relevante și necesare, precum și achiziției, dezvoltării, testării și pilotării soluțiilor și aplicațiilor digitale (PaaS, SaaS, etc.).

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și PO Tranziție Justă**

Prin POTJ - AP1: O tranziție justă prin dezvoltarea spiritului antreprenorial, IMM-urilor a cercetării și inovării și a digitalizării, sunt propuse spre finanțare investiții în creșterea competitivității întreprinderilor prin digitalizare și competențe digitale avansate și în creșterea gradului de digitalizare a serviciilor publice pentru a reduce sarcina administrativă pentru mediul de afaceri, pentru zonele vizate de acest program, respectiv județul Prahova, în cazul RSM, în măsura în care aceste domenii vor fi identificate ca priorități în Planurile Teritoriale de Tranziție Justă.

Aceste activități vor fi complementare celor din PRSM dedicate investițiilor pentru dezvoltarea infrastructurii, serviciilor și echipamentelor IT relevante și necesare, precum și achiziția, dezvoltarea, testarea și pilotarea soluțiilor și aplicațiilor digitale (PaaS, SaaS, etc.), investiții care se vor adresa tuturor celor șapte județe din regiune și legate de domeniile de specializare inteligentă identificate la nivelul regiunii.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020**

Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM 2021-2027 și Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020 s-a realizat datorită faptului că PNDR 2014-2020 a fost prelungit cu încă 2 ani în timp ce Planul Național Strategic va intra în vigoare la 1 ianuarie 2023.

PNDR finanțează infrastructura TIC la scară mică prin abordarea LEADER, în timp ce PRSM va sprijini investiții în dezvoltarea infrastructurii, serviciilor și echipamentelor IT relevante și necesare, precum și achiziția, dezvoltarea, testarea și pilotarea soluțiilor și aplicațiilor digitale (PaaS, SaaS, etc.).

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Planul Național Strategic 2023-2027**

Complementar investițiilor din PRSM în domeniul digitalizării, PNS va finanța înființarea/adaptarea unui sistem de informare, inovare și consultanță în agricultură (AKIS), precum și susținerea acțiunilor de tip „smart villages” prin LEADER (revitalizarea serviciilor rurale prin inovare digitală și socială, îmbunătățirea serviciilor din teritoriile LEADER).

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programului Orizont Europa**

Acțiunile în domeniul digitalizării sunt complementare și **Programului Orizont Europa** pentru perioada 2021-2027, în ceea ce privește susținerea investițiilor în digitalizare pentru a crește capacitatea de răspuns la provocările societale globale, a susține competitivitatea industrială și a valorifica mai bine potențialul inovator existent la nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud Muntenia.

Structura programului Orizont Europa este împărțită în trei piloni, fiecare dintre aceștia definind diferitele tipuri de misiuni, subiecte și proiecte care vor fi finanțate.

- Pilonul I: *Exelența științifică* - se concentrează pe încurajarea și finanțarea cercetării la frontieră (Consiliul European pentru Cercetare - ERC, Acțiuni Marie Skłodowska-Curie - MSCA, Infrastructuri de cercetare)

- Pilonul II: *Provocări globale și competitivitatea industrială europeană* - dezvoltă o viziune comună și sprijină adoptarea de soluții inovatoare în industrie și societate. (6 Clustere, Centrul Comun de Cercetare)
- Pilonul III: *Europa inovatoare* - vizează finanțarea cercetării pentru a produce inovații europene (Consiliul european pentru inovare, Ecosistemele europene pentru inovare, Institutul european de inovare și tehnologie)

În domeniul digitalizării, PRSM este complementar cu Pilonul II *Provocări globale și competitivitatea industrială europeană*, în special cu clusterelor Securitate Civilă pentru Societate, ce vizează asigurarea securității cibernetice a serviciilor publice digitale esențiale, în beneficiul cetățenilor, al mediului de afaceri și de cercetare și al autorităților și instituțiilor publice locale/centrale.

Demarcarea între cele două surse de finanțate constă, în principal, în dimensiunea teritorială și anvergura diferită a proiectelor: în timp ce Programul Orizont Europa finanțează proiecte transnaționale, fără a avea în mod necesar o abordare teritorială, PR Sud Muntenia 2021-2027 finanțează proiecte cu relevanță regională.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Europa Digitală**

PRSM este complementar cu Programul Europa Digitală, care urmărește să accelereze recuperarea decalajului digital și să stimuleze transformarea digitală a Europei. Programul oferă finanțare pentru proiecte în cinci domenii cruciale: *supercomputere, inteligență artificială, securitate cibernetică, abilități digitale avansate și asigurarea utilizării pe scară largă a tehnologiilor digitale în întreaga economie și societate*. Programul este creat pentru a reduce diferențele dintre cercetarea tehnologiilor digitale și implementarea acestora și pentru a aduce rezultatele cercetării pe piață - în beneficiul cetățenilor.

În complementaritate cu PRSM 2021 – 2027 ce susține la nivel regional investiții în dezvoltarea infrastructurii, serviciilor și echipamentelor IT relevante și necesare, precum și achiziția, dezvoltarea, testarea și pilotarea soluțiilor și aplicațiilor digitale (PaaS, SaaS, etc.), Programul Europa Digitală va contribui la asigurarea faptului că beneficiile transformării digitale vor ajunge la toți cetățenii. Europa Digitală va veni să completeze o serie de alte programe care sprijină transformarea digitală, precum Orizont Europa și aspectele digitale aferente Mecanismului pentru Interconectarea Europei.

Demarcarea între cele două surse de finanțate constă, în principal, în dimensiunea teritorială a proiectelor: în timp ce Programul Europa Digitală finanțează proiecte de colaborare transnațională la nivel european, PR Sud Muntenia 2021-2027 finanțează proiecte cu relevanță regională.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Mecanismul pentru Interconectarea Europei (MIE/CEF)**

La nivel european, Mecanismul pentru Interconectarea Europei (MIE/CEF) – sectorul Digital contribuie la atingerea obiectivelor de conectivitate digitală stabilite în Strategia privind societatea gigabiților, la reziliența și capacitatea rețelelor digitale din UE prin abordarea conectivității internaționale, precum și la digitalizarea rețelelor energetice și de mobilitate care să permită servicii transfrontaliere în aceste două domenii, în timp ce la nivel regional PRSM 2021 – 2027 vizează investiții în dezvoltarea infrastructurii, serviciilor și echipamentelor IT relevante și necesare, precum și achiziția, dezvoltarea, testarea și pilotarea soluțiilor și aplicațiilor digitale (PaaS, SaaS, etc.).

Demarcarea între cele două surse de finanțate constă, în principal, în dimensiunea teritorială a proiectelor: în timp ce Mecanismul pentru Interconectarea Europei (MIE/CEF) – sectorul Digital finanțează proiecte de colaborare transnațională și transfrontalieră la nivel european, PRSud Muntenia 2021-2027 finanțează proiecte cu relevanță regională.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Piața Unică**

În vederea sprijinirii inovării și promovarea tehnologiilor digitale europene esențiale, programul Piața Unică acordă o atenție specială noilor nevoi ale pieței privind promovarea consumului durabil și prevenirea vulnerabilităților și a provocărilor determinate de digitalizarea economiei sau de dezvoltarea unor noi tipare de consum și modele de afaceri. Astfel, acest program sprijină la nivel european dezvoltarea de informații relevante privind piețele, provocările politice, problemele și comportamentele emergente și publicarea unui tablou de bord al Uniunii privind consumatorii, în timp ce la nivel regional PR Sud Muntenia 2021 – 2027 încurajează investiții în dezvoltarea infrastructurii, serviciilor și echipamentelor IT relevante și necesare, precum și achiziția, dezvoltarea, testarea și pilotarea soluțiilor și aplicațiilor digitale (PaaS, SaaS, etc.).

Demarcarea între cele două surse de finanțate constă, în principal, în dimensiunea teritorială a proiectelor: în timp ce Programul Piața Unică finanțează proiecte de colaborare transnațională la nivel european, PR Sud Muntenia 2021-2027 finanțează proiecte cu relevanță regională.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Vamă**

La nivel european, Programul Vamă continuă și în perioada 2021-2027 să faciliteze coordonarea între autoritățile statelor membre și consolidarea capacității, inclusiv formarea și schimbul de bune practici, pentru a asigura o aplicare uniformă a legislației vamale a UE, alături de digitalizarea și modernizarea uniunii vamale. Din această perspectivă, un obiectiv principal al Programului Vamal va fi dezvoltarea, operarea și întreținerea în continuare a infrastructurii vamale IT.

La nivel regional, prin PR Sud Muntenia 2021 – 2027 vizează investiții în dezvoltarea infrastructurii, serviciilor și echipamentelor IT relevante și necesare, precum și achiziția, dezvoltarea, testarea și pilotarea soluțiilor și aplicațiilor digitale (PaaS, SaaS, etc.).

Demarcarea între cele două surse de finanțate constă, în principal, în dimensiunea teritorială a proiectelor: în timp ce **Programul Vamă** finanțează proiecte de colaborare transnațională pentru consolidarea capacității administrative vamale la nivel european, PR Sud Muntenia 2021-2027 finanțează proiecte cu relevanță regională.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Fiscalis**

Programul Fiscalis contribuie la activitatea de îmbunătățire a cooperării fiscale în UE prin: dezvoltarea și menținerea unor soluții informatice interoperabile și eficiente pentru a sprijini autoritățile fiscale în aplicarea legislației UE. **La nivel regional, PR Sud Muntenia 2021 – 2027** vizează investiții în dezvoltarea infrastructurii, serviciilor și echipamentelor IT relevante și necesare, precum și achiziția, dezvoltarea, testarea și pilotarea soluțiilor și aplicațiilor digitale (PaaS, SaaS, etc.).

Demarcarea între cele două surse de finanțate constă, în principal, în dimensiunea teritorială a proiectelor: în timp ce **Programul Fiscalis** finanțează proiecte de colaborare transnațională fiscală la nivel european, PR Sud Muntenia 2021-2027 finanțează proiecte cu relevanță regională pentru digitalizarea administrației publice.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Europa Creativă**

Programul Europa Creativă încurajează jucătorii audiovizuali, culturali și creativi să acționeze în **întreaga Europă**, să ajungă la un public nou și să dezvolte abilitățile necesare în era digitală. Ajutând lucrările culturale și audiovizuale europene să ajungă la publicul din alte țări, programul contribuie la protejarea diversității culturale și lingvistice.

La nivel regional, PR Sud Muntenia 2021 – 2027 sprijină investiții în dezvoltarea infrastructurii, serviciilor și echipamentelor IT relevante și necesare, precum și achiziția, dezvoltarea, testarea și pilotarea soluțiilor și aplicațiilor digitale (PaaS, SaaS, etc.).

Demarcarea între cele două surse de finanțate constă, în principal, în dimensiunea teritorială a proiectelor: în timp ce **Programul Europa Creativă** finanțează proiecte de colaborare transnațională pentru digitalizarea lucrărilor culturale și audiovizuale la nivel european, PR Sud Muntenia 2021-2027 finanțează proiecte cu relevanță regională pentru digitalizarea administrației publice.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Justiție**

La nivel european, Programul Justiție susține menținerea și extinderea portalului e-Justiție, care include documente și baze de date utile pentru a facilita accesul la justiție a cetățenilor (de exemplu, informațiile privind procedurile judiciare transfrontaliere, drepturile victimelor infracțiunilor sau ale inculpaților în cadrul procedurilor judiciare, dreptul familiei, interfețele Find a Lawyer și Find a Notary) și a întreprinderilor (de exemplu, motoarele de căutare ale registrelor de insolvență interconectate, registrele întreprinderilor, formularele de ordine de plată europene și bazele de date ale registrelor funciare, informațiile privind creanțele monetare și profesiile juridice).

La nivel regional, PR Sud Muntenia 2021 – 2027 vizează investiții în dezvoltarea infrastructurii, serviciilor și echipamentelor IT relevante și necesare, precum și achiziția, dezvoltarea, testarea și pilotarea soluțiilor și aplicațiilor digitale (PaaS, SaaS, etc.).

Demarcarea între cele două surse de finanțate constă, în principal, în dimensiunea teritorială a proiectelor: în timp ce **Programul Justiție** finanțează proiecte de cooperare transnațională la nivel european pentru a facilita accesul cetățenilor și al companiilor la justiție, PR Sud Muntenia 2021-2027 finanțează proiecte cu relevanță regională pentru digitalizarea administrației publice.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Interreg Europe**

Programul Interreg Europe este structurat pe baza obiectivului specific „**o mai bună guvernare a cooperării**” (Regulamentul (UE) 1059/2021 Interreg, articolele 14 și 15 la Programul Interreg Europe) - ca obiectiv unic și general al programului. Concentrarea asupra obiectivului unic specific Interreg implică faptul că **beneficiarii pot coopera în toate subiectele de relevanță comună, în conformitate cu nevoile lor regionale, atât timp cât acesta intră în sfera politicii de coeziune**, adică urmăresc obiectivele de politici (OP) stabilite prin articolul 5 din Regulamentul UE 1060/2021.

La nivel regional, prin PRSM 2021 - 2027 este susținută dezvoltarea infrastructurii, serviciilor și echipamentelor IT relevante și necesare, precum și achiziția, dezvoltarea, testarea și pilotarea soluțiilor și aplicațiilor digitale (PaaS, SaaS, etc.).

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Transnațional Dunărea**

Programul Transnațional Dunărea vizează cooperarea transnațională a țărilor și regiunilor riverane Dunării pentru pentru utilizarea tehnologiilor avansate în legătură cu infrastructura inteligentă în orașele din regiunea Dunării precum și integrarea soluțiilor pentru orașele inteligente în planificarea, gestionarea și dezvoltarea orașelor din regiunea Dunării, în timp ce la **nivel regional, PR Sud Muntenia 2021 – 2027** susține investiții pentru dezvoltarea infrastructurii, serviciilor și echipamentelor IT relevante și necesare, precum și achiziția, dezvoltarea, testarea și pilotarea soluțiilor și aplicațiilor digitale (PaaS, SaaS, etc.).

- **Contribuția PRSM la Planul de Acțiune al Strategiei Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării**

Intervențiile PRSM dedicate dezvoltării infrastructurii, serviciilor și echipamentelor IT relevante și necesare, precum și achiziției, dezvoltării, testării și pilotării soluțiilor și aplicațiilor digitale (PaaS, SaaS, etc.), vor contribui activ la realizarea Planului de Acțiune al SUERD 2021 – 2027, prin contribuția adusă *Ariei Prioritare 8 - Competitivitatea întreprinderilor*, acțiunea 1 - ce vizează încurajarea cooperării și schimbul de cunoaștere între IMM-uri, mediul academic, sectorul public și societatea civilă din domeniile de competență din regiunea Dunării, Acțiunea 2 - ce vizează înființarea unui ecosistem digital inovator în regiunea Dunării pentru a sprijini IMM-urile atunci când se confruntă cu provocările unei lumi digitalizate, precum și *Ariei Prioritare 10 - Capacitate instituțională și cooperare*, Acțiunea 1- Îmbunătățirea capacității instituționale pentru furnizarea de servicii publice de înaltă calitate și Acțiunea 8 – Dezvoltarea capacității municipiilor și orașelor în vederea facilitării dezvoltării locale și regionale.

- **OS a(iii) Intensificarea creșterii durabile și a competitivității IMM-urilor și crearea de locuri de muncă în cadrul IMM-urilor, inclusiv prin investiții productive**

Sprijinul PRSM în domeniul competitivității IMM-urilor, va fi complementar sprijinului acordat prin PO Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare, PO Educație și Ocupare, PO Tranziție Justă, PO Dezvoltare Durabilă, Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020, Planul Național Strategic 2023-2027, Orizont Europa, Programul Piața Unică, Programul Fiscalis, Mecanismul pentru Interconectarea Europei, Invest EU și Programul INTERREG Europe și Programul INTERREG VI-A România – Bulgaria. De asemenea, intervențiile sunt sinergice și cu Planul de Acțiune SUERD.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și PO Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare**

Prin *POCIDIF – AP10: Stimularea accesului la finanțare al IMM-urilor prin utilizarea Instrumentelor Financiare*, se va oferi sprijin prin instrumente financiare pentru întreprinderi, inclusiv în domeniile de specializare inteligentă la nivel național, pe baza unei Evaluări ex-ante pentru instrumente financiare. Complementar sprijinului POCIDIF, prin PRSM se propune finanțarea sub formă de grant a *investițiilor în active corporale și necorporale în microîntreprinderi și IMM-uri*.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și PO Educație și Ocupare**

POEO va asigura adaptarea ofertei de educație și formare profesională la dinamica pieței muncii și la provocările inovării și progresului tehnologic, creșterea accesibilității, atractivității și calității învățământului profesional și tehnic, precum și acțiuni de antreprenariat și economie socială.

Prin POEO - *AP 7: Antreprenariat și economie socială*, se propune spre finanțare acțiuni privind *asistența și consultanța în afaceri post înființare, inclusiv prin programe de pregătire a managerilor sau a unor măsuri de îmbunătățire a accesului IMM-urilor la diversele modalități de digitalizare a activității lor (ex.: SME Digital Start Pack), acordarea de granturi pentru inițierea de noi afaceri (start-up) și incubatoare de afaceri, precum și acordarea de granturi pentru înființarea dezvoltare/ inovare/scalare/ extindere/ de întreprinderi sociale și întreprinderi sociale de inserție*. Aceste activități POEO sunt finanțate din FSE+ și sunt dedicate exclusiv, celor care inițiază o afacere sau întreprinderi sociale și întreprinderi sociale de

inserție, complementar sprijinului acordat prin PRSM, prin care se sprijină creșterea competitivității IMM-urilor deja existente pe piață.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și PO Tranziție Justă**

Prin POTJ - AP1: O tranziție justă prin dezvoltarea spiritului antreprenorial, IMM-urilor a cercetării și inovării și a digitalizării, vor fi finanțate investiții pentru înființarea, dezvoltarea și operaționalizarea incubatoarelor de afaceri și investiții productive în întreprinderi, inclusiv în întreprinderi nou înființate, care conduc la diversificare și reconversie economică a zonelor vizate (județul Prahova) de acest program, complementar cu activitățile propuse spre finanțare din PRSM, dedicate investițiilor în active corporale și necorporale în microîntreprinderi și IMM-uri, promovarea antreprenorialului prin înființarea, dezvoltarea și operaționalizarea incubatoarelor și parcurilor industriale, sprijinirea ecosistemului antreprenorial prin sprijinirea clusterelor și rețelelor de afaceri, în toate județele regiunii.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și PO Dezvoltare Durabilă**

Prin PODO - AP2: Dezvoltarea infrastructurii de apă și apă uzată și tranziția la o economie circulară, sunt sprijinite acțiuni destinate beneficiarilor publici, cu scopul gestionării eficiente a deșeurilor municipale, în vederea accelerării tranziției spre economia circulară, complementar activităților specifice economiei circulare, finanțate din PRSM, prin intermediul acțiunii orientative dedicate investițiilor în active corporale și necorporale în microîntreprinderi și IMM-uri.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020**

Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM 2021-2027 și Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020 s-a realizat datorită faptului că PNDR 2014-2020 a fost prelungit cu încă 2 ani, în timp ce Planul Național Strategic va intra în vigoare la 1 ianuarie 2023.

Prin PNDR se sprijină investiții în:

- întreprinderi agricole indiferent de mediul de rezidență;
- procesarea și marketingul produselor agricole (incluse în Anexa I de la TFUE), cu excepția produselor pescărești;
- înființarea de activități non-agricole de către microîntreprinderi și întreprinderi mici în mediul rural;
- crearea și dezvoltarea de activități non-agricole de către microîntreprinderi și întreprinderi mici deja existente în mediul rural, pe baza unui plan de afaceri.

Complementar, PRSM vizează sprijinirea microîntreprinderilor și IMM-urilor neagricole în zonele urbane. Având în vedere faptul că fondurile din PNDR 2014-2020 destinate microîntreprinderilor și întreprinderilor mici neagricole din zonele rurale sunt epuizate, PRSM va sprijini microîntreprinderile și IMM-urile neagricole din zonele rurale.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Planul Național Strategic 2023-2027**

IMM agricole și din industria alimentară, precum și microîntreprinderile non agricole din rural, vor fi sprijinite prin PNS, în timp ce microîntreprinderile și IMM-urile din urban, precum și microîntreprinderile și IMM-urile non agricole din rural, vor fi sprijinite prin PRSM.

În cazul microîntreprinderilor non-agricole din mediul rural, demarcarea se va realiza la nivel de proiect, pentru evitarea dublei finanțări.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Orizont Europa**

Programul Orizont Europa va pune accent pe:

- componenta de transfer tehnologic, dimensiunea de scale up a întreprinderilor;
- tehnologiile de producție; tehnologiile digitale; materialele avansate; inteligența artificială și robotică; internetul de nouă generație; tehnica de calcul de înaltă performanță și volumele mari de date (Big Data); industriile circulare; industriile ecologice și cu emisii scăzute de dioxid de carbon în cadrul Clusterului de dezvoltare digitală, industrială și spațiu, care urmărește consolidarea capacităților și asigurarea suveranității Europei în domeniul tehnologiilor generice esențiale pentru digitalizare și producție;
- silvicultura și zonele rurale; sistemele alimentare; sistemele de bio-inovare; sistemele circulare în cadrul Clusterului pentru alimentație, bioeconomie, resurse naturale, agricultură și mediu, care urmărește problema securității alimentare și nutriționale și tranziția către o economie circulară;
- dezvoltarea digitală și industria, sprijinul pentru funcționarea pieței interne și guvernarea economică a Uniunii, sprijinul pentru statele membre în ceea ce privește punerea în aplicare a legislației și dezvoltarea de strategii de specializare inteligentă, instrumentele și metodele analitice pentru elaborarea politicilor; gestionarea cunoștințelor; transferul de cunoștințe și tehnologie în vederea generării de dovezi științifice de înaltă calitate pentru politici publice calitative.

Aceste acțiuni ale Programului Orizont Europa sunt complementare cu activitățile propuse spre finanțare din PRSM, dedicate *investițiilor în active corporale și necorporale în microîntreprinderi și IMM-uri, promovarea antreprenorialului prin înființarea, dezvoltarea și operaționalizarea incubatoarelor și parcurilor industriale, sprijinirea ecosistemului antreprenorial prin sprijinirea clusterelor și rețelelor de afaceri*, în toate cele șapte județe ale regiunii.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Piața Unică**

Programul Piața Unică vine în completarea sprijinului acordat IMM-urilor și antreprenoriatului în cadrul PRSM și urmărește să îmbunătățească funcționarea pieței interne, prin sprijinirea IMM-urilor și promovarea antreprenoriatului, în special prin componenta InvestEU dedicată întreprinderilor mici și mijlocii.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Fiscalis**

Prin Programul Fiscalis se urmărește sprijinirea autorităților fiscale și impozitarea pentru a îmbunătăți funcționarea pieței unice, încurajarea competitivității Uniunii și concurenței loiale în Uniune, protejarea intereselor financiare și economice ale Uniunii și ale statelor membre, inclusiv împotriva fraudei fiscale și evaziunii fiscale, și îmbunătățirea colectării impozitelor.

Aceste acțiuni ale Programului Fiscalis sunt complementare cu activitățile propuse spre finanțare din PRSM, dedicate *investițiilor în active corporale și necorporale în microîntreprinderi și IMM-uri, promovarea antreprenorialului prin înființarea, dezvoltarea și operaționalizarea incubatoarelor, și parcurilor industriale, sprijinirea ecosistemului antreprenorial prin sprijinirea clusterelor și rețelelor de afaceri*, în toate cele șapte județe ale regiunii.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Mecanismul pentru Interconectarea Europei (MIE/CEF)**

Mecanismul pentru Interconectarea Europei (MIE/CEF) este conceput pentru a încuraja investițiile în rețelele transeuropene în domeniile transporturilor, energiei și digital. Aceste rețele și cooperarea transfrontalieră sunt esențiale nu numai pentru funcționarea pieței unice, dar sunt, de asemenea, strategice pentru a implementa uniunea energetică, piața unică digitală și dezvoltarea unor moduri de transport durabile, contribuind la creșterea economică și sprijinirea finalizării și funcționării pieței interne, în sprijinul competitivității economiei europene, inclusiv a întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-uri).

Astfel, investițiile sprijinite prin MIE/CEF sunt complementare cu activitățile propuse spre finanțare din PRSM, dedicate *investițiilor în active corporale și necorporale în microîntreprinderi și IMM-uri, promovarea antreprenorialului prin înființarea, dezvoltarea și operaționalizarea incubatoarelor, și parcurilor industriale, sprijinirea ecosistemului antreprenorial prin sprijinirea clusterelor și rețelelor de afaceri*, în toate cele șapte județe ale regiunii.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Invest EU**

Activitățile sprijinite prin PRSM sunt complementare Invest EU, prin care se urmărește încurajarea participării investitorilor publici și privați la operațiuni de finanțare și de investiții *prin acordarea de garanții de la bugetul UE*, pentru abordarea disfuncționalităților pieței și a situațiilor de investiții suboptimale. Astfel, prin Invest EU, garanția UE va fi împărțită pentru a acoperi următoarele componente de politică: infrastructura durabilă; cercetarea, inovarea și digitalizarea; IMM-urile; investițiile sociale și competențele.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Interreg Europe**

Programul Interreg Europe este structurat pe baza obiectivului specific „***o mai bună guvernare a cooperării***” (Regulamentul (UE) 1059/2021 Interreg, articolele 14 și 15 la Programul Interreg Europe) - ca obiectiv unic și general al programului. Concentrarea asupra obiectivului unic specific Interreg implică faptul că **beneficiarii pot coopera în toate subiectele de relevanță comună, în conformitate cu nevoile lor regionale, atât timp cât acesta intră în sfera politicii de coeziune**, adică urmăresc obiectivele de politici (OP) stabilite prin articolul 5 din Regulamentul UE 1060/2021.

La nivel regional, prin PRSM 2021 - 2027 este susținută participarea la implementarea unor proiecte interregionale și atragerea de noi resurse pentru cercetare-inovare, intensificarea schimbului de cunoștințe și valorificarea infrastructurii/competențelor de cercetare regionale în domeniile de specializare ale Strategiei de Specializare Inteligentă a regiunii Sud Muntenia 2021 – 2027.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Interreg VI-A România-Bulgaria**

Prin Programul Interreg VI-A România-Bulgaria se vor sprijini investiții în competitivitatea economică a întreprinderilor locale, inclusiv, dar fără a se limita la: construirea / modernizarea facilităților de producție; furnizarea de echipamente relevante; adoptarea tehnologiilor digitale etc.

Acestea sunt complementare cu activitățile propuse spre finanțare din PRSM, dedicate *investițiilor în active corporale și necorporale în microîntreprinderi și IMM-uri, promovarea antreprenorialului prin înființarea, dezvoltarea și operaționalizarea incubatoarelor și parcurilor industriale, sprijinirea ecosistemului antreprenorial prin sprijinirea clusterelor și rețelelor de afaceri*, în toate cele șapte județe ale regiunii.

- **Contribuția PRSM la Planul de Acțiune al Strategiei Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării**

Sprijinul PRSM în domeniul competitivității IMM-urilor vor contribui activ la realizarea Planului de Acțiune al SUERD , prin contribuția adusă *Ariei Prioritare 8 - Competitivitatea întreprinderilor*, acțiunea 1 - ce vizează încurajarea cooperării și schimbul de cunoaștere între IMM-uri, mediul academic, sectorul public și societatea civilă din domeniile de competență din regiunea Dunării, Acțiunea 2 - ce vizează înființarea unui ecosistem digital inovator în regiunea Dunării pentru a sprijini IMM-urile atunci când se confruntă cu provocările unei lumi digitalizate.

- **OS a(iv) Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenoriat**

Sprijinul PRSM pentru dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială, economie circulară și antreprenoriat, va fi complementar sprijinului acordat prin PO Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare, PO Sănătate, PO Educație și Ocupare, PO Asistență Tehnică, Programul EURATOM de Cercetare și Formare, Programul Europa Digitală, Programul pentru Mediu și Politici Climatice (LIFE), Programul INTERRGEG Europa, Programul Transnațional Dunărea și Programul ERASMUS+. De asemenea, intervențiile sunt sinergice și cu Planul de Acțiune SUERD.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și PO Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare**

Prin POCIDIF – AP2: *Crearea și promovarea unui sistem atractiv de inovare în economie pentru toate tipurile de inovare*, se va oferi sprijin pentru dezvoltarea capacității administrative a actorilor implicați în mecanismul de descoperire antreprenorială de la nivel național, aferent SNCISI 2021-2027, complementar sprijinului propus prin PRSM, dedicat *dezvoltării capacității administrative a actorilor implicați în elaborarea, implementarea, monitorizarea, evaluarea și revizuirea RIS3 și a mecanismului de descoperire antreprenorială de la nivel regional*.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și PO Sănătate**

Prin AP7 a POS sunt sprijinite, din FSE+, **activități dedicate susținerii cercetării, informatizării în sănătate și utilizarea de metode moderne de investigare, intervenție, tratament**, cum ar fi: *măsuri pentru*

implementarea operațiunilor în domeniul cercetării medicale la toate nivelurile; măsuri pentru facilitarea implementării operațiunilor care vizează digitalizarea sistemului medical; măsuri de formare/ specializare - utilizare echipamente medicale inovative; utilizarea de metode moderne de investigare, intervenție, tratament; asigurarea accesului universal la diagnostic și tratament de calitate, inclusiv la transplant de țesuturi și celule, conform standardelor internaționale; dezvoltarea de programe/ module specifice și transversale de la nivelul universităților de medicină; susținerea parteneriatelor dintre furnizorii de formare (de la nivelul învățământului terțiar) și instituțiile din domeniul medical, pentru dezvoltarea unor programe de formare continuă în domeniul medical și zonele conexe (competențe digitale, specializare inteligentă, etc.).

Complementar acestor activități finanțate din FSE+ prin POS, PRSM urmărește finanțarea din FEDR a activităților de *dezvoltare a competențelor și abilităților pentru specializare inteligentă, tranziție industrială, economie circulară și antreprenariat la nivelul IMM-urilor din domeniile regionale de specializare inteligentă.*

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și PO Educație și Ocupare**

Prin **POEO** sunt propuse spre finanțare din FSE+, acțiuni privind creșterea calității ofertei de educație și formare profesională pentru asigurarea echității sistemului și o mai bună adaptare la dinamica pieței muncii și la provocările inovării și progresului tehnologic.

În cadrul AP 4 - 4. iv.3. *Intervenții pentru învățământul terțiar*, sunt promovate **dezvoltarea de programe de studii de înaltă calitate, flexibile și corelate cu cerințele pieței muncii**, prin acțiuni care cuprind: încheierea unor parteneriate sustenabile cu sectorul privat pentru facilitarea tranziției de la educație la un loc de muncă, prin instituirea unui *sistem funcțional de stagii de practică la potențiali angajatori, programe de internship/ programe de învățare la locul de muncă* etc., adresate studenților și cursanților colegiilor organizate la nivelul instituțiilor de învățământ superior (ISCED 4-7), inclusiv prin încurajarea implicării angajatorilor în programe de învățare la locul de muncă.

De asemenea, sunt promovate *dezvoltarea și implementarea unor programe universitare, la solicitarea agenților economici, organizațiilor de CDI, pentru adaptarea ofertei universităților la solicitările pieței muncii*, prin acțiuni care cuprind: *dezvoltarea programelor de masterat aplicate/masterat didactic, doctorate profesionale, școli doctorale interdisciplinare inclusiv în domeniile de specializare inteligentă; adaptarea ofertelor educaționale postuniversitare (programe postuniversitare de formare și dezvoltare profesională continuă și programe postuniversitare de perfecționare) la solicitările pieței muncii, inclusiv în domeniile de specializare inteligentă; desfășurarea de programe de formare, în parteneriat cu agenți economici locali sau regionali și organizații de CDI, în baza unor nevoi identificate în piața muncii; atragerea de studenți/doctoranzi/postdoctoranzi în domeniile relevante pentru piața muncii, prin diverse mecanisme: burse, susținere mobilități etc, inclusiv prin sinergii cu programul Orizont Europa-MSCA (burse individuale Marie Skłodowska-Curie); susținerea excelenței, prin oferirea de burse doctorale și postdoctorale în domeniile de specializare inteligentă; dezvoltarea de cursuri deschise, online, platforme e-learning pentru competențe cerute de către piața muncii.*

Complementar acestor activități finanțate din FSE+ prin POEO, PRSM finanțează din FEDR, *activități de dezvoltare a competențelor și abilităților pentru specializare inteligentă, tranziție industrială, economie circulară și antreprenoriat la nivelul IMM-urilor din domeniile regionale de specializare inteligentă.*

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și PO Asistență Tehnică**

Prin POAT - AP 3: *Îmbunătățirea capacității de gestionare și implementare a fondurilor FEDR, FC, FSE+, FTJ, se va acorda sprijin pentru instruirea orizontală și specifică pentru sistemul de gestionare al fondurilor FEDR, FC, FSE+, FTJ și pentru beneficiari, complementar activităților finanțate prin PRSM, dedicate dezvoltării competențelor și abilităților pentru specializare inteligentă, tranziție industrială, economie circulară și antreprenoriat la nivelul IMM-urilor din domeniile regionale de specializare inteligentă și dezvoltării capacității administrative a actorilor implicați în elaborarea, implementarea, monitorizarea, evaluarea și revizuirea RIS3 și a MDA.*

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul EURATOM de Cercetare și Formare**

Programul EURATOM de Cercetare și Formare este un program de cercetare și formare nucleară cu accent pe îmbunătățirea continuă a securității nucleare, securității și protecției împotriva radiațiilor. Acest program completează realizarea obiectivelor programului Orizont Europa, inclusiv în contextul tranziției energetice, precum și contribuind la punerea în aplicare a foii de parcurs europene de fuziune.

Programul EURATOM pune un accent puternic pe dezvoltarea abilităților și competențelor nucleare, ceea ce va permite Europei să își mențină poziția de lider mondial în materie de securitate nucleară și gestionarea deșeurilor și să atingă cel mai înalt nivel de protecție împotriva radiațiilor.

Totodată, acest program va sprijini mobilitatea cercetătorilor din domeniul nuclear în cadrul Acțiunilor Marie Skłodowska-Curie (MSCA) din cadrul pilonului I al programului Orizont Europa.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Europa Digitală**

Programul Europa Digitală va sprijini formarea competențelor digitale avansate atât pentru actuala și viitoarea forță de muncă, cât și pentru întreprinderile mici și mijlocii și administrația publică. Programul asigură tipurile de intervenții necesare pentru ca forța de muncă actuală și studenții să poată dobândi ușor competențe digitale avansate, în special în calculul de înaltă performanță, inteligența artificială și securitatea cibernetică, oferindu-le absolvenților și lucrătorilor existenți mijloacele necesare pentru a dobândi și a-și dezvolta aceste competențe, indiferent de locul în care se află.

Acest sprijin este complementar activităților finanțate prin PRSM, dedicate *dezvoltării competențelor și abilităților pentru specializare inteligentă, tranziție industrială, economie circulară și antreprenoriat la nivelul IMM-urilor din domeniile regionale de specializare inteligentă și dezvoltării capacității administrative a actorilor implicați în elaborarea, implementarea, monitorizarea, evaluarea și revizuirea RIS3 și a MDA.*

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și programul pentru Mediu și Politici Climatice (LIFE)**

În domeniul antreprenoriatului, programul LIFE va încuraja și susține ideile ecologice promovate de companii mari, IMM-uri, ONG-uri, autorități publice, grupuri de cetățeni și mediul academic.

Astfel, sprijinul acordat prin LIFE, este complementar activităților finanțate prin PRSM, dedicate *dezvoltării competențelor și abilităților pentru specializare inteligentă, tranziție industrială, economie circulară și antreprenoriat la nivelul IMM-urilor din domeniile regionale de specializare inteligentă și dezvoltării capacității administrative a actorilor implicați în elaborarea, implementarea, monitorizarea, evaluarea și revizuirea RIS3 și a MDA.*

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Interreg Europe**

Programul Interreg Europe este structurat pe baza obiectivului specific „***o mai bună guvernanță a cooperării***” (Regulamentul (UE) 1059/2021 Interreg, articolele 14 și 15 la Programul Interreg Europe) - ca obiectiv unic și general al programului. Concentrarea asupra obiectivului unic specific Interreg implică faptul că **beneficiarii pot coopera în toate subiectele de relevanță comună, în conformitate cu nevoile lor regionale, atât timp cât acesta intră în sfera politicii de coeziune**, adică urmăresc obiectivele de politici (OP) stabilite prin articolul 5 din Regulamentul UE 1060/2021.

La nivel regional, prin PRSM 2021 - 2027 este susținută participarea la implementarea unor proiecte interregionale și atragerea de noi resurse pentru cercetare-inovare, intensificarea schimbului de cunoștințe și valorificarea infrastructurii/competențelor de cercetare regionale în domeniile de specializare ale Strategiei de Specializare Inteligentă a regiunii Sud Muntenia 2021 – 2027.

De asemenea, sprijinul acordat prin Programul Interreg Europe, este complementar activităților finanțate prin PRSM, dedicate *dezvoltării competențelor și abilităților pentru specializare inteligentă, tranziție industrială, economie circulară și antreprenoriat la nivelul IMM-urilor din domeniile regionale de specializare inteligentă și dezvoltării capacității administrative a actorilor implicați în elaborarea, implementarea, monitorizarea, evaluarea și revizuirea RIS3 și a MDA.*

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Transnațional Dunărea**

Prin Programul Transnațional Dunărea se vor sprijini:

- Construirea structurilor de cooperare pentru a obține capacitatea de inovare trebuie să fie competitive la nivel regional și UE, să identifice nișe pe piața UE și să devină atractive ca partener în regiunea Dunării sau către alte regiuni ale UE.
- Crearea de platforme care să permită transferul de cunoștințe și competențe și construirea de sinergii interregionale pentru dezvoltarea strategiilor și politicilor regionale de specializare inteligentă, cu un accent special pe implicarea actorilor antreprenoriale și a rețelelor existente în descoperirea și exploatarea domeniilor promițătoare de specializare;
- Stabilirea și pilotarea măsurilor pentru regiuni care să permită schimbul de experiență în implementarea strategiilor inteligente de specializare, de ex. crearea de rețele între regiunile

specializate în domeniul industriei 4.0 și abilitățile profesionale conexe, sprijin pentru schimbul de cunoștințe conexe între regiunile model și regiunile rămase în urmă în ceea ce privește elaborarea și implementarea sistemelor de planificare a industriei 4.0.

Astfel, sprijinul acordat prin Programul Transnațional Dunărea, este complementar activităților finanțate prin PRSM, dedicate *dezvoltării competențelor și abilităților pentru specializare inteligentă, tranziție industrială, economie circulară și antreprenoriat la nivelul IMM-urilor din domeniile regionale de specializare inteligentă și dezvoltării capacității administrative a actorilor implicați în elaborarea, implementarea, monitorizarea, evaluarea și revizuirea RIS3 și a MDA.*

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul ERASMUS+**

Programul ERASMUS+ dedicat educației și formării tineretului în Europa, oferă oportunități de învățare și mobilitate pentru profesori, elevi, ucenici, tineri și studenți în vederea dobândirii aptitudinilor și competențelor relevante (pe toate cele trei componente: cunoștințe, abilități, aptitudini) și a capacității de inserție profesională, facilitându-le tranziția de la educație la piața muncii, precum și oportunități de a face schimb de experiențe cu persoane cu interese similare din alte țări.

Parteneriatele pentru CDI au în vedere realizarea unor proiecte de sprijin pentru inovare, care vizează crearea unui impact sistemic la nivel european prin capacitatea lor de a implementa rezultatele proiectelor la scară europeană și/sau de a le transfera în contexte tematice sau geografice diferite. Aceste parteneriate se concentrează pe domenii tematice care sunt strategice pentru creșterea, competitivitatea și coeziunea socială a Europei.

Totodată, alături de parteneriate, alianțele pentru inovare își propun să stimuleze dobândirea de noi competențe și să abordeze decalajul dintre competențe și cererea pieței prin proiectarea și crearea unor noi programe de studii pentru învățământul superior (ÎS) și pentru educația și formarea profesională (EFP), sprijinind astfel dezvoltarea unui spirit de inițiativă și a unor mentalități antreprenoriale în UE.

Aceste intervenții sunt complementare **PR Sud Muntenia 2021 – 2027** care își propune să sprijine la nivel regional *dezvoltarea competențelor și abilităților pentru specializare inteligentă, tranziție industrială, economie circulară și antreprenoriat la nivelul IMM-urilor din domeniile regionale de specializare inteligentă și dezvoltării capacității administrative a actorilor implicați în elaborarea, implementarea, monitorizarea, evaluarea și revizuirea RIS3 și a MDA.*

- **Contribuția PRSM la Planul de Acțiune al Strategiei Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării**

Intervențiile PRSM dedicate dezvoltării competențelor pentru specializare inteligentă, vor contribui activ la realizarea Planului de Acțiune al SUERD 2021 – 2027, prin contribuția adusă Ariei Prioritare 9 – Oameni și competențe, Acțiunea 6 - ce vizează cunoștințe, competențe și competențe relevante și de înaltă calitate.

Obiectivul de Politică 2

OS b(i) Promovarea măsurilor de eficiență energetică și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră

Intervențiile PRSM vizează promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, prin

- **investiții în clădirile publice**, inclusiv în monumente istorice în vederea asigurării/îmbunătățirii eficienței energetice, inclusiv activități conexe (consolidarea în funcție de riscurile seismice identificate, sistemele de prevenire a incendiilor, etc.) și măsuri pentru utilizarea surselor alternative de energie;
- **investiții în clădirile rezidențiale (inclusiv locuințe individuale și sociale)** în vederea asigurării/îmbunătățirii eficienței energetice, inclusiv activități conexe (consolidarea în funcție de riscurile seismice identificate, sistemele de prevenire a incendiilor, etc.) și măsuri pentru utilizarea surselor alternative de energie.

Acestea se vor realiza în complementaritate cu: Programul Operațional Dezvoltare Durabilă, Programul Operațional Sănătate, Programul Operațional Tranziție Justă, Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020, Planul Național Strategic 2023-2027, Asistența Europeană pentru Energie Locală (ELENA), Programul LIFE, Programul Transnațional Dunărea, Fondul European pentru Eficiență Energetică, INTERREG URBACT IV 2021-2027, Interreg Europe 2021-2027 și Fondul InvestEU. De asemenea, intervențiile din PRSud Muntenia 2021 - 2027 sunt sinergice și contribuie la implementarea Planului de Acțiune SUERD.

• Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Operațional Dezvoltare Durabilă

Prin PO Dezvoltare Durabilă, *Prioritatea 1-Tranziție energetică bazată pe eficiență energetică (a IMM-urilor și a întreprinderilor mari)*, emisii reduse, sisteme inteligente de energie, rețele și soluții de stocare tranziția energetică se va realiza prin următoarele tipuri de intervenții: modernizarea/extinderea rețelelor termice primare și secundare din sistemele de alimentare cu energie termică, inclusiv a punctelor termice; cogenerare de înaltă eficiență în termoficare urbană; construcție rețele noi de distribuție a gazelor naturale doar pentru conectarea noilor centrale pe gaz care înlocuiesc vechile centrale pe cărbune.

Aceste acțiuni sunt complementare cu cele din PR Sud Muntenia care va finanța la nivel regional investiții în clădirile publice (inclusiv monumente istorice) și clădirile rezidențiale (inclusiv locuințe individuale și locuințe sociale) în vederea îmbunătățirii eficienței energetice, inclusiv activități conexe (consolidarea în funcție de riscurile identificate, sistemele de prevenire a incendiilor, etc.) și măsuri pentru utilizarea surselor alternative de energie.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și PO Tranziție Justă**

Prin POTJ, *Prioritatea 2 - O tranziție justă prin investiții în tehnologii și infrastructuri pentru energie curată cu emisii reduse* vor fi sprijinite investițiile pentru realizarea de parcuri fotovoltaice conectate la rețea și investițiile de realizare a parcurilor de turbine eoliene.

Aceste acțiuni vor fi implementate **doar în județul Prahova**, din regiunea Sud-Muntenia, deoarece se situează în aria geografică, acoperită de acest program și vor fi complementare celor care se vor finanța din PRSM.

Astfel, PR Sud-Muntenia sprijină finanțarea la nivel regional a următoarelor acțiuni orientative: investiții în clădirile publice (inclusiv monumente istorice) și clădirile rezidențiale (inclusiv locuințe individuale și locuințe sociale) în vederea îmbunătățirii eficienței energetice, inclusiv activități conexe (consolidarea în funcție de riscurile identificate, sistemele de prevenire a incendiilor, etc.) și măsuri pentru utilizarea surselor alternative de energie.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și PO Sănătate**

Prin PO Sănătate, *Prioritatea 1 - Investiții pentru construirea spitalelor regionale și infrastructuri spitalicești noi cu impact teritorial major* se vor finanța următoarele tipuri de acțiuni orientative: unități sanitare noi, inclusiv extinderi ale spitalelor existente; infrastructura medicală oncologică; infrastructura medicală cardio-vasculară, astfel asigurându-se acoperirea tuturor tipurilor de clădiri, din cadrul sistemului de sănătate publică.

Acțiunile prevăzute în POS sunt **complementare celor ce** se vor finanța din PRSM care vizează finanțarea următoarelor acțiuni orientative: investiții în clădirile publice (inclusiv monumente istorice) și clădirile rezidențiale (inclusiv locuințe individuale și locuințe sociale) în vederea îmbunătățirii eficienței energetice, inclusiv activități conexe (consolidarea în funcție de riscurile identificate, sistemele de prevenire a incendiilor, etc.) și măsuri pentru utilizarea surselor alternative de energie. Totodată, PR Sud Muntenia vizează ca acțiune conexă la acțiunile indicative identificate și finanțarea întăririi capacității administrative a beneficiarilor în domeniul eficienței energetice.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020**

Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM 2021-2027 și Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020 s-a realizat datorită faptului că PNDR 2014-2020 a fost prelungit cu încă 2 ani în timp ce Planul Național Strategic va intra în vigoare la 1 ianuarie 2023.

Prin PNDR, măsurile privind energia regenerabilă și eficientizarea utilizării resurselor, în mediul rural, vor fi dedicate:

- exploatațiilor agricole și unităților procesatoare a produselor agricole, pentru producerea de energie regenerabilă pentru consum propriu și numai ca parte din proiectele de investiții (M06-SM6.4);
- procesării biomasei în produse intermediare (ex. peleți) pentru comercializare sau consum propriu pentru investiții în domeniul non-agricol (microîntreprinderi și întreprinderi mici din spațiul rural) (P5,M04);

- reducerii consumului de energie în ferme și în unitățile procesatoare, ca și componentă în proiecte de investiții (M04);

În acest sens, măsurile specificate în PNDR sunt complementare celor din PRSM, care vizează investiții în clădirile publice (inclusiv monumente istorice) și clădirile rezidențiale (inclusiv locuințe individuale și locuințe sociale) în vederea îmbunătățirii eficienței energetice, inclusiv activități conexe (consolidarea în funcție de riscurile identificate, sistemele de prevenire a incendiilor, etc.) și măsuri pentru utilizarea surselor alternative de energie.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Planul Național Strategic 2023-2027**

PNS va acorda sprijin pentru investiții la nivelul microîntreprinderilor din sectorul neagricol din mediul rural, ca acțiune eligibilă în cadrul proiectelor pentru eficiență energetică, dar și sprijin pentru eficiență energetică, producere și utilizare de energie din surse regenerabile în cadrul investițiilor la nivel de ferme, unități de procesare, pentru consum propriu. De asemenea, PNS va susține investițiile privind eficiența energetică la nivelul IMM-urilor și întreprinderilor mari din sectorul agricol și agroalimentar ca parte din proiectul de bază.

În acest sens, măsurile specificate în PNS sunt complementare celor din PRSM care vizează investiții în clădirile publice (inclusiv monumente istorice) și clădirile rezidențiale (inclusiv locuințe individuale și locuințe sociale) în vederea îmbunătățirii eficienței energetice, inclusiv activități conexe (consolidarea în funcție de riscurile identificate, sistemele de prevenire a incendiilor, etc.) și măsuri pentru utilizarea surselor alternative de energie.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Asistența Europeană pentru Energie Locală (ELENA)**

Facilitatea ELENA, este o inițiativă comună a BEI și a Comisiei Europene, din cadrul programului Orizont 2020, prin care se oferă finanțări nerambursabile pentru asistență tehnică în vederea implementării unor programe de eficiență energetică și de energie regenerabilă integrată în clădiri.

Facilitatea ELENA poate fi accesată de autoritățile publice și este complementară PRSM, care vizează la nivel regional investiții în clădirile publice (inclusiv monumente istorice), în vederea îmbunătățirii eficienței energetice, inclusiv activități conexe (consolidarea în funcție de riscurile identificate, sistemele de prevenire a incendiilor, etc.) și măsuri pentru utilizarea surselor alternative de energie. Totodată, PR Sud Muntenia vizează ca acțiune conexă la acțiunile indicative identificate și finanțarea întăririi capacității administrative a beneficiarilor în domeniul eficienței energetice.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Comunitar LIFE**

Prin Programul Comunitar LIFE se vor sprijini proiecte de asistență tehnică și capacitate administrativă în domeniul promovării eficienței energetice și reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră, prin accesarea apelurilor lansate de acest program de către entitățile eligibile din regiune.

Măsurile Programului LIFE sunt **complementare** cu intervențiile PRSM, care vizează finanțarea ce vizează la nivel regional investiții în clădirile publice (inclusiv monumente istorice) și clădirile rezidențiale (inclusiv locuințe individuale și locuințe sociale) în vederea îmbunătățirii eficienței energetice, inclusiv activități conexe (consolidarea în funcție de riscurile identificate, sistemele de prevenire a incendiilor, etc.) și măsuri pentru utilizarea surselor alternative de energie. Totodată, PR Sud Muntenia vizează ca acțiune conexasă la acțiunile indicative identificate și finanțarea întăririi capacității administrative a beneficiarilor în domeniul eficienței energetice.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Transnațional Dunărea**

Programul **Programul Transnațional Dunărea** va oferi posibilitatea de cooperare, regiunilor Dunării, în domeniul energiilor regenerabile, prin acțiuni de tipul: dezvoltarea capacității administrative, elaborarea de strategii și implementarea de acțiuni pilot.

Astfel prin Programul Transnațional Dunărea, OP2, OS ii. - *Promovarea energiei regenerabile* se va acorda sprijin pentru acțiuni armonizate și cooperare transnațională în sectorul de încălzire și răcire a clădirilor, cu o atenție specială pentru țările și regiunile în care sectorul încălzirii și răcirii are o pondere remarcabilă în consumul de energie. Acțiunile din Programul Transnațional Dunărea sunt complementare cu intervențiile PRSM care vizează finanțarea la nivel regional investiții în clădirile publice (inclusiv monumente istorice) și clădirile rezidențiale (inclusiv locuințe individuale și locuințe sociale) în vederea îmbunătățirii eficienței energetice, inclusiv activități conexe (consolidarea în funcție de riscurile identificate, sistemele de prevenire a incendiilor, etc.) și măsuri pentru utilizarea surselor alternative de energie. Totodată, PR Sud Muntenia vizează ca acțiune conexasă la acțiunile indicative identificate și finanțarea întăririi capacității administrative a beneficiarilor în domeniul eficienței energetice.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Fondul European pentru Eficiență Energetică**

Fondul European pentru Eficiență Energetică va finanța proiectele de eficiență energetică și energie regenerabilă la scară mică, în special în mediul urban, promovate de autoritățile locale, implicit transport curat și rețele inteligente. Fondul își propune să sprijine obiectivele climatice ale Uniunii Europene de a promova o piață durabilă a energiei și de a promova protecția climei într-o abordare colaborativă, contribuind la atenuarea schimbărilor climatice și combinând capitalul privat și cel public pentru investiții legate de climă.

Intervențiile Fondului European pentru Eficiență Energetică sunt complementare acțiunilor indicative din PRSM care vizează la nivel regional investiții în clădirile publice (inclusiv monumente istorice) și clădirile rezidențiale (inclusiv locuințe individuale și locuințe sociale) în vederea îmbunătățirii eficienței energetice, inclusiv activități conexe (consolidarea în funcție de riscurile identificate, sistemele de prevenire a incendiilor, etc.) și măsuri pentru utilizarea surselor alternative de energie. Totodată, PR Sud Muntenia vizează ca acțiune conexasă la acțiunile indicative identificate și finanțarea întăririi capacității administrative a beneficiarilor în domeniul eficienței energetice.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și INTERREG URBACT IV 2021-2027**

Prin Programul Comunitar URBACT IV se vor sprijini următoarele tipuri de acțiuni: consolidarea capacității de natură trans-tematică prin intermediul rețelelor transnaționale; activități generale de consolidare a capacității și schimb de cunoștințe.

Acțiunile Programului Comunitar URBACT IV sunt complementare intervențiilor PRSM care vizează finanțarea la nivel regional investiții în clădirile publice (inclusiv monumente istorice) și clădirile rezidențiale (inclusiv locuințe individuale și locuințe sociale) în vederea îmbunătățirii eficienței energetice, inclusiv activități conexe (consolidarea în funcție de riscurile identificate, sistemele de prevenire a incendiilor, etc.) și măsuri pentru utilizarea surselor alternative de energie. Totodată, PR Sud Muntenia vizează ca acțiune conexasă la acțiunile indicative identificate și finanțarea întăririi capacității administrative a beneficiarilor în domeniul eficienței energetice.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Interreg Europe 2021-2027**

Programul Interreg Europe este structurat pe baza obiectivului specific „o mai bună guvernare a cooperării” (Regulamentul (UE) 1059/2021 Interreg, articolele 14 și 15) - ca obiectiv unic și general al programului.

PR Sud Muntenia vizează ca acțiune conexasă la acțiunile indicative identificate și finanțarea întăririi capacității administrative a beneficiarilor în domeniul eficienței energetice.

Complementar cu acțiunile PRSM, prin Programul Interreg Europe se vor sprijini proiectele în care beneficiarii pot coopera în toate subiectele de relevanță comună, în conformitate cu nevoile lor regionale, atât timp cât acesta intră în sfera politicii de coeziune, adică urmăresc obiectivele de politici stabilite prin articolul 5 din Regulamentul UE 1060/2021.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Fondul InvestEU**

Fondul InvestEU funcționează prin intermediul a patru componente de politică, care vizează disfuncționalități ale pieței sau situații de investiții insuficiente în domeniul lor specific de aplicare.

Prima componentă de politică pentru infrastructura durabilă, cuprinde investiții durabile în sectorul eficienței energetice în conformitate cu cadrul de politici privind energia pentru 2030, în proiecte de renovare a clădirilor axate pe economii de energie și pe integrarea clădirilor într-un sistem energetic, de stocare, digital și de transport conectat.

Demarcarea investițiilor se va face la nivel de proiect.

Astfel, măsurile de promovare a eficienței energetice, sprijinite de Fondul InvestEU sunt complementare celor din PRSM. Prin PR Sud Muntenia care vizează la nivel regional investiții în clădirile publice (inclusiv monumente istorice) și clădirile rezidențiale (inclusiv locuințe individuale și locuințe sociale) în vederea îmbunătățirii eficienței energetice, inclusiv activități conexe (consolidarea în funcție de riscurile identificate, sistemele de prevenire a incendiilor, etc.) și măsuri pentru utilizarea surselor alternative de energie.

- **Contribuția PRSM la Planul de Acțiune al Strategiei Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării 2021-2027**

Acțiunile orientative ale PRSM în domeniul eficienței energetice și scăderii GES, vor contribui la atingerea obiectivelor macro-strategice ale Planului de Acțiune al SUERD 2021 – 2027, AP 2 - Energie Durabilă - Acțiunea 2: Promovarea eficienței energetice și a utilizării energiei regenerabile în clădiri și sisteme de încălzire, inclusiv termoficare și răcire și instalații combinate de căldură și energie și AP 10-Capacitate Instituțională și Cooperare, Acțiunea 8: Consolidarea capacităților orașelor și municipalităților pentru a facilita dezvoltarea locală și regională, prin lansarea de apeluri de proiecte de investiții pentru toate județele regiunii.

Totodată, PR Sud Muntenia vizează ca acțiune conexă la acțiunile indicative identificate și finanțarea întăririi capacității administrative a beneficiarilor în domeniul eficienței energetice.

- ✚ **OS b(vii) Intensificarea acțiunilor de protecție și conservare a naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare**

Sprijinul PRSM pentru intensificarea acțiunilor de protecție și conservare a naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare, va fi complementar sprijinului acordat prin PO Dezvoltare Durabilă, PO Tranziție Justă, Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020, Planul Național Strategic 2023-2027, Programul de Acvacultură și Pescuit, Programul Life, Programul Orizont Europa 2021-2027, Programul InvestEU, Programul Fondul pentru Inovare, Programul Fondul European de Apărare, Programul Spațial European, Programul Interreg Europa, Programul România - Bulgaria, Programul Transnațional Dunărea. De asemenea, intervențiile sunt în sinergice și cu Planul de Acțiune al SUERD.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și PO Dezvoltare Durabilă**

La nivel național, PODD finanțează intervenții în ceea ce privește conservarea biodiversității în ariile Natura 2000/planuri de acțiune pentru specii, facilitarea accesului autorităților și entităților cu rol în managementul biodiversității la servicii de asistență tehnică, cercetare și echipamente pentru îmbunătățirea nivelului de cunoaștere a biodiversității și a ecosistemelor (ex. realizarea de studii științifice) și **consolidarea capacității de management** a rețelei Natura 2000 și a altor arii naturale protejate de interes național. Astfel, prin PODD, se vor finanța măsuri în cadrul Priorității 3, Acțiunea 3.3 referitoare la sprijinirea procesului de inventariere și investigare preliminară și detaliată a siturilor potențial contaminate (în principal prin dezvoltarea unei baze de date și a unei platforme GIS care să permită actualizarea permanentă a acestora) precum și la remedierea siturilor contaminate orfane aflate în proprietatea autorităților publice sau puse la dispoziția acestora de către proprietar, asigurarea calității factorilor de mediu, în vederea protejării sănătății umane și mediului, inclusiv monitorizarea post-remediere a acestora.

Aceste intervenții sunt complementare celor finanțate prin PRSM în special prin investiții privind amenajarea terenurilor slab utilizate sau abandonate prin aducerea terenului la starea inițială în vederea refacerii ecosistemului sub formă de spații verzi naturale și semi-naturale (păduri, tufișuri, pajiști, zone umede (mlaștini), lacuri și râuri/pâraie, zone stâncoase etc.). Totodată, PR Sud Muntenia vizează ca acțiune conexă la acțiunile indicative identificate și finanțarea întăririi capacității administrative a beneficiarilor în domeniul planificării și dezvoltării (elaborarea/actualizarea planurilor pentru infrastructură verde-albastră, etc).

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și PO Tranziție Justă**

Investițiile PRSM de la nivel regional axate pe amenajarea terenurilor slab utilizate sau abandonate prin aducerea terenului la starea inițială în vederea refacerii ecosistemului sub formă de spații verzi naturale și semi-naturale sunt complementare și cu intervențiile **POTJ** care vizează investiții în proiecte de restaurare a terenurilor și de reconversie în măsura în care acestea vor fi identificate ca prioritare prin planurile de tranziție Justă, precum și investiții în regenerarea și decontaminarea siturilor poluate, water management pentru cursurile de apă în județul Prahova, singurul județ din regiunea Sud Muntenia care face parte din aria de acoperire din cadrul PO Tranziție Justă.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020**

Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM 2021-2027 și Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020 s-a realizat datorită faptului că PNDR 2014-2020 a fost prelungit cu încă 2 ani în timp ce Planul Național Strategic va intra în vigoare la 1 ianuarie 2023.

Măsurile din PNDR vizează investiții în refacerea, conservarea și dezvoltarea biodiversității, inclusiv în zonele Natura 2000, în zonele care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice și în cadrul activităților agricole de mare valoare naturală, precum și a stării peisajelor europene, împădurirea terenurilor agricole și non-agricole.

Astfel, măsurile din PNDR 2014-2020 sunt complementare acțiunilor indicative din PRSM 2021-2027 care vizează, la nivel regional, investiții în infrastructura verde-albastră, crearea spațiilor de biodiversitate, împădurirea și reîmpădurirea zonelor expuse la alunecări de teren care înconjoară orașele și sunt localizate în intravilanul localităților.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Planul Național Strategic 2023-2027**

PNS 2023-2027 finanțează la nivel național investiții în domeniul mediului și al climei, acordarea de plăți compensatorii, precum și înființarea de suprafețe împădurite. Totodată, se vor utiliza metode agricole și/sau de management forestier adresate conservării biodiversității, inclusiv speciilor protejate și habitatelor prioritare, precum și măsuri privind înființarea de perdele de protecție la nivelul fermelor.

Complementar, la nivel regional, PR Sud Muntenia 2021 – 2027 vizează investiții privind împădurirea și reîmpădurirea zonelor expuse la alunecări de teren care înconjoară orașele și sunt localizate în intravilanul localităților, amenajarea terenurilor slab utilizate sau abandonate prin aducerea terenului la starea inițială

în vederea refacerii ecosistemului sub formă de spații verzi naturale și semi-naturale, crearea de coridoare verzi – albastre.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul de Acvacultură și Pescuit**

Programul de Acvacultură și Pescuit vizează la nivel național investiții pentru sprijinirea sustenabilității economice a fermelor de acvacultură care furnizează servicii de mediu.

Complementar, la nivel regional, PR Sud Muntenia 2021 – 2027 finanțează investiții privind protecția și conservarea naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Comunitar LIFE**

Programul LIFE, prin obiectivul său specific „Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării”, va sprijini acțiuni la nivel european vizând îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi (în special în mediul urban), precum și reducerea poluării în special prin aplicarea, dezvoltarea, testarea și demonstrarea de abordări, bune practici și soluții de tehnologii, sisteme, metode și instrumente de adaptare la schimbările climatice inovatoare, care să poată fi reproduse, transferate sau integrate. În scopul refacerii siturilor poluate, subprogramul LIFE „Tranziția către energia curată” are ca obiectiv reducerea poluării la nivel local, datorită îmbunătățirii eficienței energetice și creșterii energiilor regenerabile distribuite.

Mai mult decât atât, programul **LIFE** va sprijini proiectele în domeniul calității aerului în vederea atingerii unor niveluri de calitate a aerului care să nu genereze efecte negative grave asupra sănătății umane sau riscuri pentru sănătatea umană și mediu, **consolidând** totodată sinergia dintre îmbunătățirile aduse calității aerului și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră. În acest sens, programul va permite **dezvoltarea de proiecte strategice integrate**, cu potențialul de a mobiliza fonduri publice și private, de a fi un exemplu de bune practici și de a acționa ca un catalizator pentru **punerea în aplicare a planurilor** și a legislației privind calitatea aerului la nivel local, regional, multiregional, național și transnațional, în special în zonele în care populația și ecosistemele sunt expuse unor niveluri ridicate de poluanți atmosferici.

Complementar, la nivel regional, PR Sud Muntenia 2021 - 2027 prin acest obiectiv specific vizează investiții privind realizarea/amenajarea de parcuri și grădini publice, inclusiv „parcuri de buzunar”, păduri urbane, grădini botanice, zone verzi existente care ar putea fi reabilitate ca și IVA; sisteme durabile de drenaj la scară mică, inclusiv, dar fără a se limita la pavaje permeabile, acoperișuri și pereți verzi; câmpie mlăștinoasă, iazuri de retenție, zone umede construite folosind soluțiile bazate pe natură; amenajarea terenurilor slab utilizate sau abandonate în vederea refacerii ecosistemului sub formă de spații verzi naturale și semi-naturale, crearea de coridoare verzi - albastre, etc. Totodată, PR Sud Muntenia vizează ca acțiune conexă la acțiunile indicative identificate și finanțarea întăririi capacității administrative a

beneficiarilor în domeniul planificării și dezvoltării (elaborarea/actualizarea planurilor pentru infrastructură verde-albastră, etc).

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Comunitar Orizont Europa 2021-2027**

Prin Programul **Orizont Europa 2021-2027** vor fi finanțate la nivel european investiții pentru conservarea mediului, biodiversității și capitalul natural, precum și investiții referitoare la mări și oceane, complementar cu activitățile propuse spre finanțare din PRSM, dedicate infrastructurii verzi și albastre.

Astfel, pentru a reflecta importanța combaterii declinului dramatic al biodiversității, activitățile de cercetare și inovare din cadrul programului **Orizont Europa** vor contribui la conservarea și refacerea biodiversității. Acțiunile din cadrul Pilonului 2 „Provocări globale și competitivitate industrială europeană”, prin clusterul „Alimente, bioeconomie, resurse naturale, agricultură și mediu”, vor sprijini biodiversitatea și resursele naturale; gestionarea și utilizarea în mod durabil a resurselor biologice și naturale de pe uscat, din apele continentale și din mări; sistemele circulare; sistemele de bio-inovare în bioeconomia UE; observarea mediului etc.

Totodată, prin Programul **Orizont Europa**, clusterul „Alimente, bioeconomie, resurse naturale, agricultură și mediu”, problematica siturilor poluate este inclusă în abordarea poluării în mări și oceane drept condiție prealabilă pentru o planetă sănătoasă. Pentru atingerea obiectivului vor fi avansate măsuri preventive de îmbunătățire a monitorizării și a controlului și prin introducerea unor metode eficiente de remediere. Finanțările în cadrul programului vor contribui la obiectivul menționat, respectiv mări curate, nepoluate, în UE și în țările asociate, prin sprijinirea tranziției către economia verde și către economia albastră, a tranzițiilor comportamentale, socioeconomice, demografice și de guvernanță.

Mai mult decât atât, gestionarea și utilizarea durabilă și circulară a resurselor naturale, precum și prevenirea și eliminarea poluării sunt integrate în cadrul programului **Orizont Europa**, clusterul „Alimente, bioeconomie, resurse naturale, agricultură și mediu”, vizându-se deblocarea potențialului bioeconomiei, asigurând competitivitatea și garantând sănătatea solului, aerului, apei dulci și marine, printr-o mai bună înțelegere a limitelor planetare și implementarea tehnologiilor inovatoare și a altor soluții, în special în producția primară, silvicultură și biosisteme. Aspectele referitoare la calitatea aerului sunt parte integrantă a portofoliului de acțiuni din cadrul destinației „Biodiversitate și serviciile ecosistemice” a programului, care va avea impact în domenii precum: îmbunătățirea ecosistemelor și a biodiversității pe uscat și în ape; atenuarea și adaptarea schimbărilor climatice; aer curat și sănătos, apă și sol etc.

Complementar, la nivel regional, PR Sud Muntenia 2021 - 2027 prin acest obiectiv specific vizează investiții privind realizarea/amenajarea de parcuri și grădini publice, inclusiv „parcuri de buzunar”, păduri urbane, grădini botanice, zone verzi existente care ar putea fi reabilitate ca și IVA; sisteme durabile de drenaj la scară mică, inclusiv, dar fără a se limita la pavaje permeabile, acoperișuri și pereți verzi; câmpie mlăștinoasă, iazuri de retenție, zone umede construite folosind soluțiile bazate pe natură; amenajarea terenurilor slab utilizate sau abandonate în vederea refacerii ecosistemului sub formă de spații verzi naturale și semi-naturale, crearea de coridoare verzi - albastre, etc. Totodată, PR Sud Muntenia vizează ca

acțiune conexă la acțiunile indicative identificate și finanțarea întăririi capacității administrative a beneficiarilor în domeniul planificării și dezvoltării (elaborarea/actualizarea planurilor pentru infrastructură verde-albastră, etc).

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Comunitar InvestEU**

În cadrul programului **InvestEU** în ceea ce privește biodiversitatea și infrastructura verde, componenta de politică pentru infrastructura durabilă se axează pe realizarea în toate statele membre de investiții durabile în domeniile transportului, energiei, conectivității digitale, aprovizionării și prelucrării materiilor prime, spațiului, oceanelor și apei, deșeurilor, naturii și al altor infrastructuri de mediu, echipamentelor, bunurilor mobile și implementării tehnologiilor inovatoare, care contribuie la îndeplinirea obiectivelor de mediu sau de sustenabilitate socială ale Uniunii sau la ambele obiective, ori care respectă standardele de mediu sau de sustenabilitate socială ale Uniunii.

Complementar, la nivel regional, PR Sud Muntenia susține investiții care vizează realizarea/ amenajarea de parcuri și grădini publice, inclusiv „parcuri de buzunar”, păduri urbane, grădini botanice, zone verzi existente care ar putea fi reabilitate ca și IVA; sisteme durabile de drenaj la scară mică, inclusiv, dar fără a se limita la pavaje permeabile, acoperișuri și pereți verzi; câmpie mlăștinoasă, iazuri de retenție, zone umede construite folosind soluțiile bazate pe natură; amenajarea terenurilor slab utilizate sau abandonate în vederea refacerii ecosistemului sub formă de spații verzi naturale și semi-naturale, crearea de coridoare verzi - albastre, etc.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Comunitar - Fondul pentru Inovare 2021-2027**

Investițiile PRSM 2021 – 2027 de la nivel regional privind acțiunile de protecție și conservare a naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare sunt complementare cu intervențiile propuse în programul european de finanțare, **Fondul pentru Inovare**.

Astfel, în ceea ce privește biodiversitatea și infrastructura verde **Fondul pentru Inovare** este cel mai amplu program de finanțare de la nivel european pentru tehnologii și procese inovatoare cu emisii reduse de carbon din sectoare precum energie regenerabilă și stocare de energie produsă de aceste instalații, captare, stocare și utilizare de carbon, alte sectoare din industrie și segmente inter-sectoriale în care inovarea poate contribui substanțial la diminuarea schimbărilor climatice și facilita evoluția către energia curată.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Comunitar - Fondul European de Apărare 2021-2027**

Investițiile de la nivel regional din cadrul PR Sud Muntenia 2021 - 2027 ce vizează investiții pentru protecția și conservarea naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare sunt complementare și cu intervențiile propuse în programul european de finanțare - **Fondul European de Apărare 2021-2027**.

Astfel, în domeniul industriei de apărare, **Fondul European de Apărare** va permite finanțarea soluțiilor orientate spre apărare cu utilizare dublă (civilă/militară) și care contribuie la rezistența energetică și la reducerea impactului industriei și carbonului asupra mediului.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Spațial European**

În domeniul combaterii poluării, componenta Copernicus a **Programului Spațial** prin Serviciul de Supraveghere Maritimă al Copernicus (EMSA), monitorizează poluarea cu petrol, detectează scurgerile de petrol, încearcă să identifice poluatorii și contribuie la monitorizarea în timp real și la deriva poluării pentru a sprijini operațiunile de urgență. Serviciul Copernicus de monitorizare a mediului marin (CMEMS) are sarcina de a urmări calitatea apei și poluanții precum nitrați, fosfați și fier provenind de pe uscat și în special de-a lungul coastelor, dar și poluarea organică, cum ar fi înflorirea algelor, în creștere odată cu încălzirea globală și eutrofizarea apei.

Totodată, în ceea ce privește calitatea aerului, **Programul Spațial al Uniunii Europene**, prin componenta Copernicus, oferă produse de informare în timp real și prognoze, precum și produse de cartografiere informate, cum ar fi utilizarea terenului și acoperirea terenurilor, care permit cetățenilor, antreprenorilor, cercetătorilor și autorităților publice să găsească soluții inovatoare bazate pe date și să ia măsuri responsabile pentru un viitor durabil, contribuind la poluare zero și un aer curat.

Complementar, la nivel regional, PR Sud Muntenia susține investiții care vizează realizarea/ amenajarea de parcuri și grădini publice, inclusiv „parcuri de buzunar”, păduri urbane, grădini botanice, zone verzi existente care ar putea fi reabilitate ca și IVA; sisteme durabile de drenaj la scară mică, inclusiv, dar fără a se limita la pavaje permeabile, acoperișuri și pereți verzi; câmpie mlăștinoasă, iazuri de retenție, zone umede construite folosind soluțiile bazate pe natură; colectarea apei pluviale și realizarea de bazine de retenție sau alte forme de stocare a apei pentru furnizarea de servicii ecosistemice; amenajarea terenurilor slab utilizate sau abandonate în vederea refacerii ecosistemului sub formă de spații verzi naturale și semi-naturale, crearea de coridoare verzi - albastre prin reabilitarea, regularizarea, dragarea și amenajarea râurilor, lacurilor și canalelor, inclusiv a malurilor acestora în vederea utilizării durabile a acestora pentru pietoni, bicicliști, activități educaționale, etc. și crearea spațiilor de biodiversitate.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Interreg Europa 2021-2027**

Programul Interreg Europe este structurat pe baza obiectivului specific „o mai bună guvernare a cooperării” (Regulamentul (UE) 1059/2021 Interreg, articolele 14 și 15) - ca obiectiv unic și general al programului.

PR Sud Muntenia vizează ca acțiune conexasă la acțiunile indicative identificate și finanțarea întăririi capacității administrative a beneficiarilor în domeniul planificării și dezvoltării (elaborarea/actualizarea planurilor pentru infrastructură verde-albastră, etc).

Complementar cu acțiunile PRSM, prin Programul Interreg Europe se vor sprijini proiectele în care beneficiarii pot coopera în toate subiectele de relevanță comună, în conformitate cu nevoile lor regionale, atât timp cât acesta intră în sfera politicii de coeziune, adică urmăresc obiectivele de politici stabilite prin articolul 5 din Regulamentul UE 1060/2021.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Interreg VI-A România-Bulgaria 2021-2027**

Programul Interreg VI-A România-Bulgaria 2021-2027 vizează investiții privind protejarea naturii și a biodiversității situate în apropierea așezărilor prin crearea de noi pasaje de acces/infrastructură verde, etc.; prin sprijinirea constituirii de bănci de semințe, reprovizionarea materiei organice din sol și a organismelor care promovează consolidarea și creșterea plantelor și reintroducerea speciilor selectate; prin promovarea, facilitarea și încurajarea implicării cetățenilor în protejarea biodiversității, inclusiv conservarea și utilizarea durabilă a acestora; prin colectarea datelor și schimbul de informații cu privire la biodiversitate între cele două părți ale frontierei; prin evaluarea, îmbunătățirea și promovarea serviciilor ecosistemice la nivel local și regional; prin împărtășirea bunelor practici și implementarea soluțiilor ecologice și inovatoare care adresează speciile străine invazive și consolidează practicile durabile de gestionare a mediului; prin promovarea și utilizarea materialelor și serviciilor de construcție ecologice; prin creșterea gradului de conștientizare a beneficiilor spațiilor verzi, inclusiv în zonele urbane, sprijinirea acțiunilor locale pentru așezări mai verzi și reabilitarea zonelor industriale dezafectate și prin îmbunătățirea controlului poluării prin sprijinirea investițiilor în monitorizarea și colectarea datelor privind poluarea aerului, solului și apei, în special în zonele urbane, inclusiv prin crearea de instrumente pentru măsurarea calității aerului, solului și apei și furnizarea de date în timp real (de exemplu, rețele de senzori și aplicații și platforme pentru a permite raportarea de către public);

Complementar, la nivel regional, PR Sud Muntenia susține investiții care vizează realizarea/ amenajarea de parcuri și grădini publice, inclusiv „parcuri de buzunar”, păduri urbane, grădini botanice, zone verzi existente care ar putea fi reabilitate ca și IVA; sisteme durabile de drenaj la scară mică, inclusiv, dar fără a se limita la pavaje permeabile, acoperișuri și pereți verzi; câmpie mlăștinoasă, iazuri de retenție, zone umede construite folosind soluțiile bazate pe natură; colectarea apei pluviale și realizarea de bazine de retenție sau alte forme de stocare a apei pentru furnizarea de servicii ecosistemice; amenajarea terenurilor slab utilizate sau abandonate în vederea refacerii ecosistemului sub formă de spații verzi naturale și semi-naturale, crearea de coridoare verzi - albastre prin reabilitarea, regularizarea, dragarea și amenajarea râurilor, lacurilor și canalelor, inclusiv a malurilor acestora în vederea utilizării durabile a acestora pentru pietoni, bicicliști, activități educaționale, etc. și crearea spațiilor de biodiversitate. Totodată, PR Sud Muntenia vizează ca acțiune conexasă la acțiunile indicative identificate și finanțarea întăririi capacității administrative a beneficiarilor în domeniul planificării și dezvoltării (elaborarea/actualizarea planurilor pentru infrastructură verde-albastră, etc).

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Transnațional Dunărea**

Prioritatea 2 din cadrul Programului Transnațional Dunărea vizează intervenții la nivelul țărilor și regiunilor riverane Dunării axate pe dezvoltarea și testarea strategiilor armonizate și a soluțiilor comune pentru îmbunătățirea, restabilirea, gestionarea și monitorizarea conectivității ecologice de-a lungul coridoarelor ecologice relevante transnațional, inclusiv examinarea potențialelor dezvoltări ale infrastructurii verzi și albastre, soluții pentru defragmentarea eficientă și desemnarea coridoarelor ecologice de relevanță transnațională; acțiuni de revitalizare și reabilitare a habitatelor de apă de-a lungul marilor fluvii transnaționale (sisteme), explorând potențialele de restaurare și reconectare a câmpiilor inundabile, a zonelor umede și a zonelor adiacente acestora; stabilirea rețelei (instituționalizate) de gestionare și cooperare a regiunilor ecologice transfrontaliere „dunărene”, inclusiv dezvoltarea și testarea strategiilor și soluțiilor de gestionare armonizate, tehnici de conservare și conservare, seturi de instrumente care asigură, de asemenea, utilizarea durabilă a resurselor naturale; planificare strategică și soluții comune, armonizate pentru regiunile ecologice transfrontaliere, sporind rezistența habitatelor și ecosistemelor și capacitatea acestora de a se adapta la impactul schimbărilor climatice prin dezvoltarea sistemelor ecologice de utilizare a solului, gestionarea peisajului și măsuri de protecție a solului; dezvoltarea și implementarea comună și armonizată a planurilor de acțiune și a planurilor de acțiune de monitorizare transnațională, conservare și restaurare și planuri de management pentru speciile umbrelă pe cale de dispariție (de exemplu, sturioni, carnivore mari) din regiunea Dunării.

Complementar, la nivel regional, PR Sud Muntenia susține investiții care vizează realizarea/ amenajarea de parcuri și grădini publice, inclusiv „parcuri de buzunar”, păduri urbane, grădini botanice, zone verzi existente care ar putea fi reabilite ca și IVA; sisteme durabile de drenaj la scară mică, inclusiv, dar fără a se limita la pavaje permeabile, acoperișuri și pereți verzi; câmpie mlăștinoasă, iazuri de retenție, zone umede construite folosind soluțiile bazate pe natură; colectarea apei pluviale și realizarea de bazine de retenție sau alte forme de stocare a apei pentru furnizarea de servicii ecosistemice; amenajarea terenurilor slab utilizate sau abandonate în vederea refacerii ecosistemului sub formă de spații verzi naturale și semi-naturale, crearea de coridoare verzi - albastre prin reabilitarea, regularizarea, dragarea și amenajarea râurilor, lacurilor și canalelor, inclusiv a malurilor acestora în vederea utilizării durabile a acestora pentru pietoni, bicicliști, activități educaționale, etc. și crearea spațiilor de biodiversitate. Totodată, PR Sud Muntenia vizează ca acțiune conexă la acțiunile indicative identificate și finanțarea întăririi capacității administrative a beneficiarilor în domeniul planificării și dezvoltării (elaborarea/actualizarea planurilor pentru infrastructură verde-albastră, etc).

- **Contribuția PRSM la Planul de Acțiune al Strategiei Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării**

Sprijinul PRSM privind îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării va contribui activ la realizarea Planului de Acțiune al SUERD, prin contribuția adusă *Ariei Prioritare 6 – Biodiversitate și peisaje, calitatea aerului și a solului*, acțiunea 2 – ce vizează integrarea infrastructurii verzi – albastre în documentele de planificare, acțiunea 5 - ce vizează

ancorarea conceptului de infrastructură ecologică a UE în regiunea Dunării, acțiunea 7 – ce vizează îmbunătățirea și/sau menținerea serviciilor ecosistemice legate de sol.

Totodată, PR Sud Muntenia vizează ca acțiune conexă la acțiunile indicative identificate și finanțarea întăririi capacității administrative a beneficiarilor în domeniul planificării și dezvoltării (elaborarea/actualizarea planurilor pentru infrastructură verde-albastră, etc).

✚ OS b(viii) Promovarea mobilității urbane multimodale durabile, ca parte a tranziției către o economie cu zero emisii de dioxid de carbon

Acțiunile indicative susținute prin PRSM vizează îmbunătățirea mobilității urbane durabile și reducerea emisiilor de dioxid de carbon și se vor realiza în complementaritate cu Programul Operațional Transport, Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020, Programul Național de Investiții Anghel Saligny, Programul Operațional Tranziție Justă, Mecanismul pentru Interconectarea Europei, Programul Transnațional Dunărea, Programul Orizont Europa, InvestEU, Programul Interreg URBACT IV și Programul Interreg Europe. De asemenea, intervențiile din PRSud-Muntenia 2021 - 2027 sunt sinergice și contribuie la implementarea Planului de Acțiune SUERD.

• Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Operațional Transport

La nivel național, Programul Operațional Transport 2021-2027 vizează promovarea mobilității urbane durabile și reziliente și reducerea emisiilor de carbon prin creșterea calității serviciilor de transport pe calea ferată, dezvoltarea transportului cu metrou și creșterea gradului de utilizare a transportului cu metrourul în regiunea București-Ilfov.

În acest sens, acțiunile finanțate prin POT 2021-2027 sunt complementare intervențiilor din PRSM 2021-2027 care vizează, la nivel regional, investiții în sisteme de transport public, în material rulant, mijloace de transport urban și școlar ecologice și infrastructura de transport necesară acestora; investiții în infrastructura pentru deplasări nemotorizate; dezvoltarea de culoare de mobilitate, intervenții în depourile/ autobazele aferente transportului public; dezvoltarea infrastructurii pentru combustibili alternativi.

Totodată, PR Sud Muntenia vizează ca acțiune conexă la acțiunile indicative identificate și finanțarea întăririi capacității administrative a beneficiarilor în domeniul mobilității urbane (inclusiv elaborarea/actualizarea PMUD).

• Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Operațional Tranziție Justă (POTJ)

Intervențiile din POTJ 2021-2027 sprijină dezvoltarea transportului public verde prin achiziția de vehicule nepoluante și de stații de încărcare necesare pentru servicii de transport public pentru asigurarea accesului la programe de formare profesională și oportunități de angajare, contribuind totodată și la reducerea emisiilor gazelor cu efect de seră în județul Prahova, singurul județ din regiunea Sud-Muntenia eligibil în cadrul acestui program.

Complementar, la nivel regional PRSM 2021-2027 vizează investiții în sisteme de transport public, în material rulant, mijloace de transport urban și școlar ecologice și infrastructura de transport necesară acestora; investiții în infrastructura pentru deplasări nemotorizate; dezvoltarea de culoare de mobilitate, intervenții în depourile/ autobazele aferente transportului public; dezvoltarea infrastructurii pentru combustibili alternativi.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020**

Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM 2021-2027 și Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020 s-a realizat datorită faptului că PNDR 2014-2020 a fost prelungit cu încă 2 ani în timp ce Planul Național Strategic va intra în vigoare la 1 ianuarie 2023.

Măsurile PNDR - susțin GAL-urile care își desfășoară activitatea în UAT - comune și UAT - orașe mici cu o populație de maximum 20.000 locuitori. Proiectele de infrastructură pentru servicii sociale vor fi finanțate prin LEADER, urmând ca prin POCU - DLRC să fie finanțate măsurile „soft” complementare (sprijin - accesul și participarea la educație și formare, stimulente financiare acordate comunităților marginalizate, dezvoltare de servicii sociale etc.) celor susținute prin PNDR (P6).

Complementar, la nivel regional PRSM 2021-2027 vizează investiții în sisteme de transport public, în material rulant, mijloace de transport urban și școlar ecologice și infrastructura de transport necesară acestora; investiții în infrastructura pentru deplasări nemotorizate; dezvoltarea de culoare de mobilitate, intervenții în depourile/ autobazele aferente transportului public; dezvoltarea infrastructurii pentru combustibili alternativi.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Național de Investiții „Anghel Saligny”**

Programului „Anghel Saligny” vizează investiții în construcții noi sau de lucrări de construire, reconstruire, consolidare, reparație, modernizare, modificare, extindere, reabilitare a drumurilor publice clasificate în drumuri județene, drumuri de interes local, respectiv drumuri comunale și/sau drumuri publice din interiorul localităților, variante ocolitoare ale localităților, precum și în poduri, podețe, pasaje sau punți pietonale, inclusiv pentru biciclete și trotinete electrice.

La nivelul Programului „Anghel Saligny” există o listă de cereri de finanțare depuse de către UAT-uri, iar OUG 95/2021 prevede faptul că vor fi finanțate obiectivele de investiții care nu sunt incluse la finanțare în programele derulate din fonduri externe nerambursabile în perioada de programare 2021—2027 sau prin alte programe naționale sau comunitare, inclusiv din contracte de împrumut semnate cu instituții de credit sau instituții financiare interne sau internaționale.

În acest sens, investițiile programului „Anghel Saligny” sunt complementare cu acțiunile indicative din PRSM care vizează investiții în sisteme de transport public, în material rulant, mijloace de transport urban și școlar ecologice și infrastructura de transport necesară acestora; investiții în infrastructura pentru deplasări nemotorizate; dezvoltarea de culoare de mobilitate, intervenții în depourile/ autobazele aferente transportului public; dezvoltarea infrastructurii pentru combustibili alternativi.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Mecanismul pentru Interconectarea Europei/CEF**

În sectorul transporturilor, la nivel european, Mecanismul pentru Interconectarea Europei (MIE/CEF) – sectorul Transport contribuie la realizarea obiectivelor pe termen lung ale UE în ceea ce privește finalizarea rețelei centrale TEN-T până în 2030 și progresele înregistrate în direcția finalizării rețelei globale TEN-T până în 2050. MIE-Transport contribuie la decarbonizarea transportului prin prioritizarea modurilor de transport ecologice și prin crearea unor rețele europene de infrastructură de încărcare și pentru combustibili alternativi.

În acest sens, intervențiile din MIE/CEF sunt complementare acțiunilor indicative din PRSM 2021-2027 care vizează, la nivel regional, investiții în sisteme de transport public, în material rulant, mijloace de transport urban și școlar ecologice și infrastructura de transport necesară acestora; investiții în infrastructura pentru deplasări nemotorizate; dezvoltarea de culoare de mobilitate, inclusiv intervenții în depourile/ autobazele aferente transportului public; dezvoltarea infrastructurii pentru combustibili alternativi.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Transnațional Dunărea (PTD)**

La nivelul țărilor și regiunilor riverane Dunării, acțiunile prevăzute în Programul Transnațional Dunărea, *OP1 – OS (1) Consolidarea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate* vor sprijini utilizarea tehnologiilor avansate în legătură cu infrastructura inteligentă în orașele din regiunea Dunării (integrarea soluțiilor pentru orașele inteligente în planificarea, gestionarea și dezvoltarea orașelor din regiunea Dunării).

Astfel, acțiunile din PTD sunt complementare intervențiilor din PRSM 2021-2027 care vizează, la nivel regional, investiții în sisteme de transport public, investiții în material rulant, mijloace de transport urban și școlar ecologice și infrastructura de transport necesară acestora; investiții în infrastructura pentru deplasări nemotorizate; dezvoltarea de culoare de mobilitate, inclusiv intervenții în depourile/ autobazele aferente transportului public; dezvoltarea infrastructurii pentru combustibili alternativi.

Totodată, PR Sud Muntenia vizează ca acțiune conexă la acțiunile indicative identificate și finanțarea întăririi capacității administrative a beneficiarilor în domeniul mobilității urbane (inclusiv elaborarea/actualizarea PMUD).

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Orizont Europa**

La nivel european, în cadrul Programului Orizont Europa, prin *Pilonul 2 Provocări globale și competitivitate industrială europeană* “Clusterul - Climă, energie și mobilitate” se vor susține activitățile de cercetare și

inovare privind dezvoltarea de soluții și servicii pentru mobilitate și transport mai prietenoase cu mediul și curate, eficiente, competitive, inteligente, sigure și rezistente.

Astfel, măsurile Programului Orizont Europa sunt complementare intervențiilor din PRSM 2021-2027 care vizează, la nivel regional, investiții în sisteme de transport public, în material rulant, mijloace de transport urban și școlar ecologice și infrastructura de transport necesară acestora; investiții în infrastructura pentru deplasări nemotorizate; dezvoltarea de culoare de mobilitate, intervenții în depourile/ autobazele aferente transportului public; dezvoltarea infrastructurii pentru combustibili alternativi.

Totodată, PR Sud Muntenia vizează ca acțiune conexă la acțiunile indicative identificate și finanțarea întăririi capacității administrative a beneficiarilor în domeniul mobilității urbane (inclusiv elaborarea/actualizarea PMUD).

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul InvestEU**

La nivel european, programul InvestEU va asigura finanțare pentru situațiile de investiții suboptimale în domeniul transportului, respectiv proiecte care vizează mobilitatea urbană inteligentă și durabilă (având drept obiect modurile de transport urban cu emisii scăzute, accesibilitatea, poluarea aerului și zgomotul, consumul de energie și accidentele). Totodată, prin InvestEU se urmărește sprijinirea reînnoirii și modernizării activelor mobile din domeniul transporturilor, în vederea implementării unor soluții de mobilitate cu emisii scăzute și finanțarea infrastructurii pentru combustibili alternativi, inclusiv infrastructura pentru încărcare cu energie electrică.

Intervențiile Programului InvestEU sunt complementare activităților indicative din PRSM 2021-2027 care vizează investiții, la nivel regional, în sisteme de transport public, în material rulant, mijloace de transport urban și școlar ecologice și infrastructura de transport necesară acestora; investiții în infrastructura pentru deplasări nemotorizate; dezvoltarea de culoare de mobilitate, inclusiv intervenții în depourile/ autobazele aferente transportului public; dezvoltarea infrastructurii pentru combustibili alternativi.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul INTERREG URBACT IV**

La nivel european, Programul Interreg URBACT IV va finanța acțiuni pentru consolidarea capacității de natură trans-tematică prin intermediul rețelelor transnaționale; activități generale de consolidare a capacității și schimb de cunoștințe:

- În **rețelele de planificare a acțiunilor (APN)**, practicienii orașelor vor co-proiecta planuri de acțiune integrate cu un grup local URBACT care cuprinde toate părțile interesate relevante. Se va concentra mai mult pe implementare, deoarece rețelele vor putea testa și experimenta acțiuni mici din planurile de acțiune integrate. Acest instrument este relevant pentru multe orașe care lucrează la dezvoltarea urbană durabilă, inclusiv pentru cele care beneficiază de finanțare în conformitate cu articolul 11 din Regulamentul (UE) 2021/1058.
- **Rețelele de transfer** vor încuraja transferul de bune practici urbane validate printr-o metodologie rafinată, cu accent suplimentar pe sprijinirea modernizării bunelor practici, posibil prin legături către alte programe europene de finanțare.

- Un **mecanism de transfer al inovației** care se adresează în mod special orașelor care încearcă să dezvolte un plan de investiții pentru a reproduce elementele unui proiect UIA 2014-2020 utilizând finanțare europeană și națională. Acest mecanism de transfer se va baza pe activitățile pilot dezvoltate în cadrul URBACT III. Acesta va fi coordonat cu EUI utilizând un instrument dedicat pentru diseminarea inovației create în EUI și pentru a sprijini orașele în transferul de practici inovatoare.

Acțiunile Programului INTERREG URBACT IV sunt complementare intervențiilor din PRSM 2021-2027 care vizează, la nivel regional, investiții în sistemele de transport public, în material rulant, mijloace de transport urban și școlar ecologice și infrastructura de transport necesară acestora; investiții în infrastructura pentru deplasări nemotorizate; dezvoltarea de culoare de mobilitate, inclusiv intervenții în depourile/ autobazele aferente transportului public; dezvoltarea infrastructurii pentru combustibili alternativi; dezvoltarea infrastructurii pentru combustibili alternativi.

Totodată, PR Sud Muntenia vizează ca acțiune conexă la acțiunile indicative identificate și finanțarea întăririi capacității administrative a beneficiarilor în domeniul mobilității urbane (inclusiv elaborarea/actualizarea PMUD).

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul INTERREG Europe**

Programul Interreg Europe este structurat pe baza obiectivului specific **„O mai bună guvernare a cooperării”** (Regulamentul (UE) 1059/2021 Interreg, articolele 14 și 15) - ca obiectiv unic și general al programului. Concentrarea asupra obiectivului unic specific Interreg implică faptul că **beneficiarii pot coopera în toate subiectele de relevanță comună, în conformitate cu nevoile lor regionale, atâ timp cât acesta intră în sfera politicii de coeziune**, adică urmăresc obiectivele de politici stabilite prin articolul 5 din Regulamentul UE 1060/2021. Obiectivul Programul Interreg Europe este să îmbunătățească punerea în aplicare a politicilor de dezvoltare regională, inclusiv a programelor de obiective privind investițiile pentru ocuparea forței de muncă și creștere economică, prin promovarea schimbului de experiență, a abordărilor inovatoare și a consolidării capacităților în ceea ce privește identificarea, diseminarea și transferul de bune practici în rândul actorilor din cadrul politicii regionale.

Prioritățile Programului INTERREG Europe sunt complementare intervențiilor din PRSM 2021-2027 care vizează, la nivel regional, investiții în sisteme de transport public, în material rulant, mijloace de transport urban și școlar ecologice și infrastructura de transport necesară acestora; investiții în infrastructura pentru deplasări nemotorizate; dezvoltarea de culoare de mobilitate, inclusiv intervenții în depourile/ autobazele aferente transportului public; dezvoltarea infrastructurii pentru combustibili alternativi.

Totodată, PR Sud Muntenia vizează ca acțiune conexă la acțiunile indicative identificate și finanțarea întăririi capacității administrative a beneficiarilor în domeniul mobilității urbane (inclusiv elaborarea/actualizarea PMUD).

- **Contribuția PRSM la Planul de Acțiune al Strategiei Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării 2021-2027**

Acțiunile indicative din PRSM vor contribui la atingerea obiectivelor macro-strategice ale *Planului de Acțiune al Strategiei Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării, AP 1B Mobilitate Aeriană-Rutieră-Feroviară, Acțiunea 4 - Asigurarea sistemelor de transport metropolitane durabile și mobilitate* cu scopul de a identifica abordările relevante și inovatoare pentru mobilitatea urbană în EUSDR, facilitarea transferului de cunoștințe și schimbul de bune practici, Acțiunea 6 ce are ca obiectiv dezvoltarea de terminale multimodale, AP 1B Acțiunea 7 ce vizează dezvoltarea sistemelor inteligente de trafic prin utilizarea tehnologiilor ecologice și și AP 3 Acțiunea 1 ce vizează promovarea investițiilor în forme de turism verde, inclusiv ciclism.

Totodată, PR Sud Muntenia vizează ca acțiune conexă la acțiunile indicative identificate și finanțarea întăririi capacității administrative a beneficiarilor în domeniul mobilității urbane (inclusiv elaborarea/actualizarea PMUD).

Obiectivul de Politică 3

- **OS c(ii) Dezvoltarea și creșterea unei mobilități naționale, regionale și locale durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere**

Acțiunile indicative ale Priorității 4, PRSM vizează investiții în infrastructura rutieră, în decongestionarea, fluidizarea traficului, investiții destinate siguranței rutiere, acestea fiind complementare cu Programul Operațional Transport (POT), Mecanismul pentru Interconectarea Europei (MIE), Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020, Planul Național Strategic 2023-2027, Programul Național de Investiții Anghel Saligny, Programul Transnațional Dunărea, Programul Interreg VIA România-Bulgaria, Programul InvestEU și Programul Interreg Europe și Programul Orizont Europa. De asemenea, intervențiile din PRSud-Muntenia 2021 - 2027 sunt sinergice și contribuie la implementarea Planului de Acțiune SUERD.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Operațional Transport (POT)**

La nivel național, prin POT 2021-2027 se va finanța dezvoltarea rețelei TEN-T de transport rutier și feroviar, infrastructura rutieră și feroviară națională, îmbunătățirea mobilității naționale, transportul multimodal, căile navigabile și porturi și siguranța rutieră.

Investițiile Programului Operațional Transport 2021-2027 sunt complementare activităților indicative din PRSM 2021-2027 care vizează, la nivel regional, investiții în rețeaua de drumuri județene ce asigură conectivitatea directă sau indirectă cu rețeaua TEN-T de bază și extinsă, soluții pentru decongestionarea/fluidizarea traficului, extinderi la 4 benzi, pasaje, variante ocolitoare, poduri, etc., măsuri pentru protecția drumului (perdele forestiere) și de siguranță rutieră.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Mecanismul pentru Interconectarea Europei (MIE)**

Mecanismul pentru Interconectarea Europei (MIE/CEF) – sectorul Transport se concentrează pe accelerarea investițiilor de-a lungul rețelei transeuropene de transport, în vederea realizării conexiunilor lipsă sau înlăturării blocajelor în diverse secțiuni ale rețelei TEN-T centrale și globale, precum și pe priorități orizontale, cum sunt sistemele inteligente de gestionare a traficului. În cazul României, finanțarea este mobilizată în special pentru dezvoltarea celor două coridoare europene de transport care traversează teritoriul național: Orient Est-Mediteranean și Rin-Dunăre.

MIE susține o mobilitate inteligentă durabilă, incluzivă și sigură și încurajează decarbonizarea transportului, prioritizând modurile de transport ecologice, precum transportul feroviar și dezvoltarea punctelor de reîncărcare pentru combustibili alternativi. Prin MIE se va continua sprijinirea și implementarea sistemelor europene de gestionare a traficului pentru toate modurile de trafic, în special pentru transportul aerian și căile ferate.

MIE va susține și infrastructura de transport cu dublă utilizare civilă și militară, în vederea adaptării rețelei de transport europene la cerințele militare și îmbunătățirii mobilității militare în UE.

În mod sinergic și complementar, MIE va sprijini extinderea la scară largă și implementarea de tehnologii și soluții inovatoare în domeniul transporturilor, în special a celor rezultate din Orizont Europa.

În acest sens, intervențiile din MIE/CEF sunt complementare acțiunilor indicative din PRSM 2021-2027 care vizează, la nivel regional, investiții în rețeaua de drumuri județene care asigură conectivitatea directă sau indirectă cu rețeaua TEN-T de bază și extinsă, soluții pentru decongestionarea/fluidizarea traficului, extinderi la 4 benzi, pasaje, variante ocolitoare, poduri, etc., măsuri pentru protecția drumului (perdele forestiere) și de siguranță rutieră.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020**

Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM 2021-2027 și Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020 s-a realizat datorită faptului că PNDR 2014-2020 a fost prelungit cu încă 2 ani în timp ce Planul Național Strategic va intra în vigoare la 1 ianuarie 2023.

Măsurile din PNDR vizează investiții în drumuri de acces la fermă și la exploatații forestiere, construcția, extinderea și/sau modernizarea rețelei de drumuri de interes local din spațiul rural, în special pentru cele care asigură legătura cu principalele drumuri și căi de transport.

Astfel, măsurile din PNDR sunt complementare acțiunilor indicative din PRSM 2021-2027 care vizează, la nivel regional, investiții în rețeaua de drumuri județene ce asigură conectivitatea directă sau indirectă la rețeaua TEN-T de bază și extinsă, soluții pentru decongestionarea/fluidizarea traficului, extinderi la 4 benzi, pasaje, variante ocolitoare, poduri etc, măsuri pentru protecția drumului (perdele forestiere) și de siguranță rutieră.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Planul Național Strategic 2023-2027**

Tipurile de acțiuni destinate investițiilor în infrastructura rutieră prin PRSM sunt complementare cu investițiile propuse prin Planul Național Strategic 2023-2027 – dezvoltarea și modernizarea unor rețele de drumuri de interes local pentru îmbunătățirea conectivității.

Astfel, măsurile din PNS sunt complementare acțiunilor indicative din PRSM 2021-2027 care vizează, la nivel regional, investiții în rețeaua de drumuri județene ce asigură conectivitatea directă sau indirectă la rețeaua TEN-T de bază și extinsă, soluții pentru decongestionarea/fluidizarea traficului, extinderi la 4 benzi, pasaje, variante ocolitoare, poduri etc., măsuri pentru protecția drumului (perdele forestiere) și de siguranță rutieră.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Național de Investiții „Anghel Saligny”**

Programului „Anghel Saligny” vizează investiții în construcții noi sau de lucrări de construire, reconstruire, consolidare, reparație, modernizare, modificare, extindere, reabilitare a drumurilor publice clasificate în drumuri județene, drumuri de interes local, respectiv drumuri comunale și/sau drumuri publice din interiorul localităților, variante ocolitoare ale localităților, precum și în poduri, podețe, pasaje sau punți pietonale, inclusiv pentru biciclete și trotinete electrice.

La nivelul Programului „Anghel Saligny” există o listă de cereri de finanțare depuse de către UAT-uri, iar OUG 95/2021 prevede faptul că vor fi finanțate obiectivele de investiții care nu sunt incluse la finanțare în programele derulate din fonduri externe nerambursabile în perioada de programare 2021—2027 sau prin alte programe naționale sau comunitare, inclusiv din contracte de împrumut semnate cu instituții de credit sau instituții financiare interne sau internaționale.

În acest sens, investițiile programului „Anghel Saligny” sunt complementare cu acțiunile indicative din PRSM care vizează, la nivel regional, investiții în rețeaua de drumuri județene ce asigură conectivitatea directă sau indirectă la rețeaua TEN-T de bază și extinsă, soluții pentru decongestionarea/fluidizarea traficului, extinderi la 4 benzi, pasaje, variante ocolitoare, poduri etc., măsuri pentru protecția drumului (perdele forestiere) și de siguranță rutieră.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Transnațional Dunărea**

La nivelul țărilor și regiunilor riverane Dunării, acțiunile prevăzute în Programul Transnațional Dunărea, *OP1 – OS (1) Consolidarea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate* vor sprijini generarea tehnologiei și adoptarea tehnologiilor conexe în ceea ce privește tehnologiile și rețelele de transport inteligente, durabile și ecologice, precum și soluții de mobilitate electronică în legătură cu rețelele de transport transnaționale și zonele urbane funcționale transfrontaliere.

De asemenea prin *OP2 OS (ii) Promovarea energiei regenerabile*, programul contribuie la reducerea emisiilor de GES în sectorul transporturilor (introducerea combustibililor alternativi și a noilor tehnologii în soluții de transport și mobilitate inovatoare, sprijinirea schimbării către mijloace de transport mai ecologice, în special în transportul public și transportul de marfă, coordonarea între energie furnizorii în legătură cu elementele de infrastructură relevante pentru regiunea Dunării).

Totodată, prin *OP4 OS (i) Consolidarea capacității instituționale a autorităților publice și a părților interesate de a implementa strategii macroregionale și strategii de bazin maritim, precum și alte strategii teritoriale*, programul susține modelele integrate de guvernare urbană-rurală, inclusiv strategiile specifice de dezvoltare teritorială pentru zonele rurale / îndepărtate, precum și aspecte de accesibilitate și blocaje ale transportului.

Astfel, acțiunile Programului Transnațional Dunărea sunt complementare intervențiilor din PRSM 2021-2027 care vizează, la nivel regional, investiții în rețeaua de drumuri județene care asigură conectivitatea directă sau indirectă cu rețeaua TEN-T de bază și extinsă, soluții pentru decongestionarea/fluidizarea traficului, extinderi la 4 benzi, pasaje, variante ocolitoare, poduri etc., măsuri pentru protecția drumului (perdele forestiere) și de siguranță rutieră.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul INTERREG VIA România - Bulgaria**

Acțiunile indicative din OP 3, OS c(ii), Programul INTERREG VIA România – Bulgaria vor fi de importanță strategică și se vor implementa prin activități care îmbunătățesc conectivitatea și mobilitatea peste Dunăre, astfel:

- îmbunătățirea și extinderea infrastructurii rutiere; lucrări pentru modernizarea infrastructurii rutiere (numai în cazuri justificate corespunzător, cu impact și caracter transfrontalier ridicat), măsuri de siguranță (echipamente / semnalizare); îmbunătățirea și extinderea infrastructurilor feroviare - lucrări de modernizare, reconstrucție și construcție a stațiilor și stațiilor de cale ferată; îmbunătățirea accesului la port și feriboturi; lucrări de modernizare a infrastructurii care duc la feriboturi, lucrări de îmbunătățire a conexiunilor către interior cu porturi; îmbunătățirea și dezvoltarea nodurilor și conexiunilor intermodale; reducerea sarcinii administrative și a altor tipuri de blocaje: studii, analize, soluții, instrumente; dezvoltarea și implementarea strategiilor, instrumentelor și aplicațiilor comune pilot pentru îmbunătățirea condițiilor de navigație pe Dunăre și Marea Neagră; dezvoltarea și implementarea măsurilor integrate pentru a îmbunătăți condițiile de navigație pentru sectorul comun al Dunării și Mării Negre în zona transfrontalieră.

Acțiunile indicative vor fi revizuite în conformitate cu ideile de proiecte strategice ce vor fi selectate pentru a fi incluse în program.

Acțiunile Programului INTERREG VIA România – Bulgaria sunt complementare intervențiilor din PRSM 2021-2027 care vizează investiții în rețeaua de drumuri județene ce asigură conectivitatea directă sau indirectă cu rețeaua TEN-T de bază și extinsă, soluții pentru decongestionarea/ fluidizarea traficului, extinderi la 4 benzi, pasaje, variante ocolitoare, poduri, etc., măsuri pentru protecția drumului (perdele forestiere) și de siguranță rutieră.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul InvestEU**

Programul **InvestEU** va aborda disfuncționalități ale pieței sau situații de investiții suboptimale în domeniul transportului, în special modurile de transport curate și durabile, transportul multimodal, siguranța rutieră, reînnoirea și întreținerea infrastructurii feroviare și rutiere. Prin InvestEU se vor finanța proiecte de sprijinire a infrastructurii TEN-T, inclusiv a nodurilor sale urbane, a porturilor maritime și interioare, a terminalelor multimodale și a conexiunilor acestora cu rețelele principale.

Investițiile Programului InvestEU sunt complementare celor din PRSM 2021-2027 ce vizează investiții la nivel regional în rețeaua de drumuri județene care asigură conectivitatea directă sau indirectă cu rețeaua TEN-T de bază și extinsă, soluții pentru decongestionarea/fluidizarea traficului, extinderi la 4 benzi, pasaje, variante ocolitoare, poduri etc., măsuri pentru protecția drumului (perdele forestiere) și de siguranță rutieră.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul INTERREG Europe**

Programul Interreg Europe este structurat pe baza obiectivului specific „**O mai bună guvernare a cooperării**” (Regulamentul (UE) 1059/2021 Interreg, articolele 14 și 15) - ca obiectiv unic și general al programului. Concentrarea asupra obiectivului unic specific Interreg implică faptul că **beneficiarii pot coopera în toate subiectele de relevanță comună, în conformitate cu nevoile lor regionale, atât timp cât acesta intră în sfera politicii de coeziune**, adică urmăresc obiectivele de politici stabilite prin articolul 5 din Regulamentul UE 1060/2021. Obiectivul Programul Interreg Europe este să îmbunătățească punerea în aplicare a politicilor de dezvoltare regională, inclusiv a programelor de obiective privind investițiile pentru ocuparea forței de muncă și creștere economică, prin promovarea schimbului de experiență, a abordărilor inovatoare și a consolidării capacităților în ceea ce privește identificarea, diseminarea și transferul de bune practici în rândul actorilor din cadrul politicii regionale.

Activitățile Programului INTERREG Europe sunt complementare intervențiilor din PRSM 2021-2027 ce vizează investiții în rețeaua de drumuri județene care asigură conectivitatea directă sau indirectă cu rețeaua TEN-T de bază și extinsă, soluții pentru decongestionarea/fluidizarea traficului, extinderi la 4 benzi, pasaje, variante ocolitoare, poduri, etc., măsuri pentru protecția drumului (perdele forestiere) și de siguranță rutieră.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Orizont Europa**

Primul Plan Strategic pentru Orizont Europa 2021-2027 este structurat pe 3 piloni, iar Pilonul 2 – Provocări Globale și Competitivitatea Industrială Europeană propune soluții cros-sectoriale pentru decarbonizare pentru domeniile de intervenție privind competitivitatea industrială în domeniul transporturilor, transport curat și mobilitate inteligentă și transport ecologic, mai eficient, competitiv, sigur și rezilient.

Activitățile Programului Orizont Europa sunt complementare celor din PRSM, care vizează construirea, reabilitarea, modernizarea, extinderea drumurilor județene, investiții în decongestionarea/fluidizarea traficului și măsuri de siguranță rutieră.

- **Contribuția PRSM la Planul de Acțiune al Strategiei Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării 2021-2027**

Acțiunile indicative din PRSM 2021-2027 vor contribui la atingerea obiectivelor macro-strategice ale Planului de Acțiune pentru Strategia Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării, Axa Prioritară 1B: Mobilitate Aeriană-Rutieră-Feroviară, Acțiunea 1 ce vizează finalizarea rețelei de bază TEN-T (feroviară și rutieră) care traversează regiunea Dunării până la sfârșitul anului 2030 și Acțiunea 5, care urmărește îmbunătățirea infrastructurii transfrontaliere regionale / locale și a accesului la zonele rurale prin facilitarea infrastructurii de transport secundar și terțiar.

Obiectivul de Politică 4

- ✚ **OS d(ii) Îmbunătățirea accesului egal la servicii de calitate și inclusive în educație, formare și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii accesibile, inclusiv prin promovarea rezilienței pentru educația și formarea la distanță și online**

Intervențiile PRSM 2021-2027 vizează îmbunătățirea accesului la servicii de calitate și favorabile incluziunii în educație, formare și învățare pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii accesibile, inclusiv prin promovarea rezilienței pentru educația și formarea la distanță și online și se vor realiza în complementaritate cu Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare, Programul Operațional Educație și Ocupare, Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020, Planul Național Strategic 2023-2027, Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială, Planul Național de Redresare și Reziliență, Programul Erasmus+, Corpul European de Solidaritate, Programul Transnațional Dunărea 2021-2027, Programul INTERREG VIA - România-Bulgaria, Programul Cetățenie, Egalitate, Drepturi și Valori, Programul Orizont Europa, Programul Europa Digitală, Programul InvestEU. De asemenea, intervențiile din PR Sud Muntenia 2021 - 2027 sunt sinergice și contribuie la implementarea Planului de Acțiune SUERD.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare**

POCIDIF vizează digitalizarea în educație prin investiții în echipamente și infrastructură specifică (hardware, software, platforme digitale) necesare pentru creșterea interoperabilității în domeniul educației și interconectarea bazelor de date educaționale în timp ce, complementar, prin PRSM sunt propuse investiții privind infrastructura educațională școlară publică pentru toate nivelurile de educație (exceptând educația universitară), achiziționarea de autobuze pentru transportul școlar, și inclusiv activități de digitalizare a învățământului preuniversitar, profesional și tehnic/dual în vederea dezvoltării de aplicații și soluții pentru digitalizarea procesului educațional, precum și dotarea cu echipamentele necesare.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Operațional Educație și Ocupare**

În vederea sprijinirii mobilității internaționale de învățare și preluare de bune practici, în cadrul OP4, POEO are în vedere suplimentarea din bugetul FSE+ a mobilității internaționale care, din constrângeri bugetare, nu pot fi acoperite din bugetul Erasmus+. Astfel, din FSE+ se va susține asigurarea unui sprijin financiar suplimentar față de grantul Erasmus+ pentru elevi/ studenți/ instituțiile cu acreditare, cu scopul satisfacerii cererii de mobilitate internațională, asigurându-se astfel sinergia Erasmus+/FSE+.

Intervențiile FSE+ în domeniul Educației au fost concepute pentru a răspunde atât nevoilor orizontale ale sistemului de învățământ, dar și nevoilor specifice identificate la nivel local sau la nivelul școlii.

Prin urmare, POEO oferă oportunități egale de finanțare pentru toate unitățile de învățământ/școlile care trebuie să își îmbunătățească oferta educațională, calitatea procesului de predare sau să ofere măsuri de sprijin pentru copiii defavorizați în vederea îmbunătățirii accesului și participării acestora la educație. În acest sens, în cadrul POEO se vor acorda granturi pentru acțiuni integrate la nivel de școală/comunitate, pe baza unei diagnoze preliminare a nevoilor privind transportul copiilor, măsuri de acompaniere,

consilierea părinților, organizarea programului școală după școală, inclusiv asigurarea mesei etc. Pentru toate aceste tipuri de intervenții POEO va asigura doar costurile FSE/soft, însoțite de cheltuieli de tip FEDR doar în limita de finanțare încrucișată de 15%. În acest context, se creează premisele ca proiectele POEO să completeze investițiile în infrastructurile educaționale finanțate prin PR sau PNRR. Coordonarea acestor intervenții va fi asigurată la nivelul fiecărei cereri de propuneri, prin includerea unor condiții clare de eligibilitate sau prin prioritizarea școlilor care necesită intervenție complementară FSE+ investițiilor FEDR.

Este de subliniat că mecanismul național de coordonare prin CCMAP a fost completat cu 11 Subcomitete constituite pe domenii de politică, cu rolul de a asigura cooperarea interinstituțională și implicarea tuturor ministerelor de resort și Autorităților de Management în elaborarea și promovarea ghidurilor beneficiarilor și să ghideze planificarea orientativă a cererilor de propuneri.

Prin urmare, aceste subcomitete vor reuni în mod regulat AM ale PR și autoritățile de management FSE+, precum și ministerele de resort relevante, astfel încât să fie asigurată o mai bună coordonare a cererilor de propuneri și coerența criteriilor pentru beneficiarii și acțiunile eligibile, conform nevoilor.

De exemplu, Subcomitetul pentru educație cuprinde următoarele instituții:

- Ministerul Educației
- Ministerul Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse
- Ministerul Culturii
- Ministerul Sportului
- MA EEOP
- MA ROP-uri
- NRRP

Complementar intervențiilor propuse prin POEO, PRSM vizează investiții privind infrastructura educațională școlară publică pentru toate nivelurile de educație (exceptând educația universitară), achiziționarea de autobuze pentru transportul școlar, și inclusiv activități de digitalizare a învățământului preuniversitar, profesional și tehnic/dual în vederea dezvoltării de aplicații și soluții pentru digitalizarea procesului educațional, precum și dotarea cu echipamentele necesare.

În vederea evitării dublei finanțări, beneficiarii vor avea obligația depunerii unei declarații pe proprie răspundere privind faptul că proiectul nu a mai obținut finanțare și din alte programe finanțate din surse publice.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020**

Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM 2021-2027 și Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020 s-a realizat datorită faptului că PNDR 2014-2020 a fost prelungit cu încă 2 ani în timp ce Planul Național Strategic va intra în vigoare la 1 ianuarie 2023.

PNDR 2014-2020 sprijină extinderea și modernizarea (inclusiv dotarea) instituțiilor de învățământ secundar superior, filiera tehnologică cu profil de resurse naturale și protecția mediului și a școlilor profesionale din domeniul agricol, înființarea și modernizarea (inclusiv dotarea) grădinițelor și a creșelor precum și a infrastructurii de tip after-school, doar cele din afara incintei școlilor (în mediul rural).

Aceste intervenții sunt complementare celor sprijinite prin PRSM, care vizează infrastructura educațională școlară publică pentru toate nivelurile de educație (exceptând educația universitară), achiziționarea de autobuze pentru transportul școlar, și inclusiv activități de digitalizare a învățământului preuniversitar, profesional și tehnic/dual în vederea dezvoltării de aplicații și soluții pentru digitalizarea procesului educațional, precum și dotarea cu echipamentele necesare. Demarcarea constă în faptul că intervențiile finanțate prin PRSM nu vor viza acțiunile care fac referire la infrastructura de învățământ agricol, cum sunt liceele agricole și învățământul dual de tip parteneriat între școli tehnice și ferme-unități de procesare/ IMM-uri localizate în mediul rural.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Planul Național Strategic 2023-2027**

Planul Național Strategic 2023-2027 sprijină finanțarea modernizării infrastructurii de învățământ agricol în zonele rurale din România și susține învățământul dual prin cursuri de formare profesională de scurtă durată (parteneriat între școli tehnice și ferme-unități de procesare/ IMM-uri).

Aceste intervenții sunt complementare celor sprijinite prin PRSM, care vizează infrastructura educațională școlară publică pentru toate nivelurile de educație (exceptând educația universitară), achiziționarea de autobuze pentru transportul școlar, și inclusiv activități de digitalizare a învățământului preuniversitar, profesional și tehnic/dual în vederea dezvoltării de aplicații și soluții pentru digitalizarea procesului educațional, precum și dotarea cu echipamentele necesare. Demarcarea constă în faptul că, prin PRSM, intervențiile care vizează infrastructura învățământului dual, școlile și liceele agricole localizate în mediul rural nu sunt eligibile.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială**

În cadrul POIDS sunt propuse investiții prin *dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității (DLRC)* în servicii de educație și îngrijire pentru copii, servicii de tip before și after school, servicii de suport educațional pentru copiii cu risc de abandon școlar, servicii de sprijin educațional pentru adulții vulnerabili, în funcție de nevoile identificate în *Strategiile de dezvoltare locală* în timp ce, PRSM propune investiții care vizează infrastructura educațională școlară publică pentru toate nivelurile de educație (exceptând educația universitară), achiziționarea de autobuze pentru transportul școlar, și inclusiv activități de digitalizare a învățământului preuniversitar, profesional și tehnic/dual în vederea dezvoltării de aplicații și soluții pentru digitalizarea procesului educațional, precum și dotarea cu echipamentele necesare. Investițiile finanțate prin PRSM sunt complementare investițiilor prevăzute în cadrul POIDS, dat fiind faptul că intervențiile prin DLRC nu sunt eligibile în cadrul PRSM.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Erasmus+**

Prin Programul Erasmus+ este avută în vedere sprijinirea creării de oportunități de învățare și mobilitate pentru profesori, elevi, ucenici, tineri și studenți în vederea dobândirii de către aceștia din urmă a aptitudinilor și competențelor relevante, precum și a capacității de inserție profesională, care le pot facilita tranziția de la educație la piața muncii, concentrându-se puternic pe incluziune.

Complementar Programului Erasmus+, PRSM propune investiții care vizează infrastructura educațională școlară publică pentru toate nivelurile de educație (exceptând educația universitară), achiziționarea de autobuze pentru transportul școlar, și inclusiv activități de digitalizare a învățământului preuniversitar, profesional și tehnic/dual în vederea dezvoltării de aplicații și soluții pentru digitalizarea procesului educațional, precum și dotarea cu echipamentele necesare.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Corpul European de Solidaritate**

Prin Corpul European de Solidaritate se finanțează la nivel european activități care oferă oportunități de participare la proiecte în domeniul educației benefice pentru comunități întregi, derulate fie în străinătate, fie în propria lor țară (stagii, locuri de muncă, proiecte de voluntariat).

Complementar, la nivel regional, PRSM propune investiții care vizează infrastructura educațională școlară publică pentru toate nivelurile de educație (exceptând educația universitară), achiziționarea de autobuze pentru transportul școlar, și inclusiv activități de digitalizare a învățământului preuniversitar, profesional și tehnic/dual în vederea dezvoltării de aplicații și soluții pentru digitalizarea procesului educațional, precum și dotarea cu echipamentele necesare.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Transnațional Dunărea 2021-2027**

Programul Transnațional Dunărea 2021-2027 vizează intervenții la nivelul țărilor și regiunilor riverane Dunării ce susțin dezvoltarea de modele educaționale inovatoare, programe, instrumente practice și materiale pentru a sprijini educația incluzivă pentru cursanții defavorizați, educația digitală și la distanță inovatoare cu soluții electronice pentru a atenua dezavantajele din mediul rural, pentru a oferi formare profesională și pentru a combate exodul de inteligență și schimbul de cunoștințe și schimbul de experiență în elaborarea și dezvoltarea modelelor și sistemelor de educație și formare profesională incluzivă.

Complementar, la nivel regional, prin PRSM propune investiții care vizează infrastructura educațională școlară publică pentru toate nivelurile de educație (exceptând educația universitară), achiziționarea de autobuze pentru transportul școlar, și inclusiv activități de digitalizare a învățământului preuniversitar, profesional și tehnic/dual în vederea dezvoltării de aplicații și soluții pentru digitalizarea procesului educațional, precum și dotarea cu echipamentele necesare.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul INTERREG VIA - România-Bulgaria**

Programul INTERREG VIA - România-Bulgaria vizează investiții în *infrastructura și facilitățile educaționale (de exemplu, spații de învățare, precum săli de clasă, laboratoare, biblioteci, ateliere, săli de sport, spații de învățare în aer liber, dar și alte facilități, precum toalete, dulapuri, birouri pentru profesori, săli de mese, cămine) pentru toate nivelurile de educație, inclusiv formarea tehnică și profesională și ÎPV etc.; se va acorda o atenție specială asigurării accesibilității persoanelor cu dizabilități și asigurarea dotării adecvate a facilitățile de învățare cu accent pe digitalizare: echipamente, instrumente etc., în special cele care sprijină dezvoltarea abilităților practice și/sau digitale și învățarea la distanță, cum ar fi computerele, echipamente de videoconferința/echipamentele de educație la distanță, învățarea VR.*

Acestea sunt complementare investițiilor propuse prin PRSM, ce propune investiții care vizează infrastructura educațională școlară publică pentru toate nivelurile de educație (exceptând educația universitară), achiziționarea de autobuze pentru transportul școlar, și inclusiv activități de digitalizare a învățământului preuniversitar, profesional și tehnic/dual în vederea dezvoltării de aplicații și soluții pentru digitalizarea procesului educațional, precum și dotarea cu echipamentele necesare.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Cetățenie, Egalitate, Drepturi și Valori**

Programul Cetățenie, Egalitate, Drepturi și Valori urmărește să protejeze și să promoveze drepturile și valorile Uniunii, prin sprijinirea organizațiilor societății civile active la nivel local, regional, național și transnațional. Programul urmărește să susțină și să dezvolte societăți deschise, democratice, egale și favorabile incluziunii, bazate pe drepturi și pe statul de drept, cu finanțarea acțiunilor ce vizează implicarea și participarea cetățenilor la viața democratică a Uniunii, inclusiv schimburile între cetățeni din diferite state membre și sensibilizarea cu privire la istoria europeană comună. Aceste investiții sunt complementare celor finanțate prin PRSM, care vizează infrastructura educațională școlară publică pentru toate nivelurile de educație (exceptând educația universitară), achiziționarea de autobuze pentru transportul școlar, și inclusiv activități de digitalizare a învățământului preuniversitar, profesional și tehnic/dual în vederea dezvoltării de aplicații și soluții pentru digitalizarea procesului educațional, precum și dotarea cu echipamentele necesare.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Orizont Europa**

Programul Orizont Europa sprijină activitățile dedicate consolidării, modernizării și transformării instituțiilor europene de învățământ superior. După caz, programul completează sprijinul acordat prin Erasmus+ pentru inițiativa privind universitățile europene, în dimensiunea sa de cercetare, ca parte din elaborarea unor noi strategii comune pe termen lung, integrate și durabile, în domeniile educației, cercetare și inovare. Activitățile Institutului European de Inovare și Tehnologie (EIT) vor completa strategiile care urmează să fie puse în aplicare prin inițiativa privind universitățile europene, vor încuraja integrarea dintre cercetare, inovare și educație la standardele cele mai înalte.

Aceste investiții sunt complementare celor propuse prin PRSM, care vizează infrastructura educațională școlară publică pentru toate nivelurile de educație (exceptând educația universitară), achiziționarea de autobuze pentru transportul școlar, și inclusiv activități de digitalizare a învățământului preuniversitar, profesional și tehnic/dual în vederea dezvoltării de aplicații și soluții pentru digitalizarea procesului educațional, precum și dotarea cu echipamentele necesare.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Europa Digitală**

Programul Europa Digitală susține transformarea digitală a numeroase domenii de interes public printre care se numără și educația, prin menținerea și extinderea infrastructurilor de servicii digitale care încurajează dezvoltarea la nivel național. Finanțarea acordată prin acest program va susține acțiuni inovative în domeniul educației, cum ar fi extinderea orelor online, promovarea de experiențe și proiecte din viața reală, noi instrumente de învățare, materiale și resurse educaționale deschise etc. Prin acțiunea programului Europa Digitală, elevii pot beneficia de colaborare online, precum și de acces la utilizarea

tehnologiilor digitale ce pot contribui la reducerea decalajului de învățare dintre elevii din medii socio-economice dezvoltate și mai puțin dezvoltate.

Aceste investiții sunt complementare celor propuse prin PRSM, care vizează infrastructura educațională școlară publică pentru toate nivelurile de educație (exceptând educația universitară), achiziționarea de autobuze pentru transportul școlar, și inclusiv activități de digitalizare a învățământului preuniversitar, profesional și tehnic/dual în vederea dezvoltării de aplicații și soluții pentru digitalizarea procesului educațional, precum și dotarea cu echipamentele necesare.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul InvestEU**

Programul InvestEU contribuie la creșterea și ocuparea forței de muncă precum și reziliența și incluziunea socială, prin investiții care sprijină infrastructura socială (inclusiv infrastructura sanitară, educațională și locuințele sociale și studentești). Acțiunile propuse prin Programul InvestEU sunt complementare celor propuse prin PRSM care vizează investiții în infrastructura educațională școlară publică pentru toate nivelurile de educație (exceptând educația universitară), achiziționarea de autobuze pentru transportul școlar, și inclusiv activități de digitalizare a învățământului preuniversitar, profesional și tehnic/dual în vederea dezvoltării de aplicații și soluții pentru digitalizarea procesului educațional, precum și dotarea cu echipamentele necesare.

- **Contribuția PRSM la Planul de Acțiune al Strategiei Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării**

Acțiunile indicative din PRSM vor contribui la atingerea obiectivelor macro-strategice ale Planului de Acțiune al Strategiei Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării, prin Aria Prioritară 9 – Oameni și abilități, Acțiunea 5 care vizează servicii ce sporesc calitatea și eficiența sistemelor de educație și formare prin acțiuni precum îmbunătățirea anticipării nevoilor în materie de competențe necesare pieței de muncă și Acțiunea 8 care vizează educația inclusivă, echitate, valorile comune și dezvoltare sustenabilă prin acțiuni precum reducerea abandonului școlar timpuriu, îmbunătățirea accesului la educație de calitate și favorabilă incluziunii, inclusiv al grupurilor defavorizate, eliminarea discrepanțelor de gen în formarea educațională, promovarea competențelor civice, interculturale și sociale, cetățenia democratică și valorile europene, sprijinirea dezvoltării inteligente. PRSM vizează infrastructura educațională școlară publică pentru toate nivelurile de educație (exceptând educația universitară), achiziționarea de autobuze pentru transportul școlar, și inclusiv activități de digitalizare a învățământului preuniversitar, profesional și tehnic/dual în vederea dezvoltării de aplicații și soluții pentru digitalizarea procesului educațional, precum și dotarea cu echipamentele necesare.

Obiectivul de Politică 5

- ***O.S. e(i) Promovarea dezvoltării integrate și incluzive în domeniul social, economic și al mediului, precum și a culturii, patrimoniului natural, a turismului durabil și a securității în zonele urbane.***
- ***O.S. e(ii) Promovarea dezvoltării locale integrate și incluzive în domeniul social, economic și al mediului, în domeniul culturii, al patrimoniului natural, al turismului durabil, precum și a securității în alte zone decât cele urbane.***

Intervențiile PRSM care vizează promovarea dezvoltării integrate și incluzive în domeniul social, economic și al mediului, precum și al culturii, patrimoniului natural, al turismului durabil și al securității în zonele urbane și în afara acestora, se vor realiza în complementaritate cu Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială, Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare, Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020, Planul Național Strategic 2023-2027, Programul Europa Digitală, Europa Creativă, Horizon Europe, Programul Transnațional Dunărea, **Programul pentru Mediu și Politici Climatice (LIFE), Programul Erasmus+, Programul Piața Unică, InvestEU, Programul React-EU precum și Programul INTERREG VIA - România-Bulgaria.** De asemenea, intervențiile din PR Sud Muntenia 2021 - 2027 sunt sinergice și contribuie la implementarea Planului de Acțiune SUERD.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială**

Intervențiile în turism și patrimoniul cultural vor fi finanțate în cadrul POIDS, obiectivul specific e(i) Promovarea dezvoltării sociale, economice și de mediu integrate și favorabile incluziunii, a culturii, a patrimoniului natural, a turismului durabil și a securității în zonele urbane numai în cadrul strategiilor CLLD, accentul fiind pus pe crearea și accesul la locuri de muncă. În cadrul PR vor fi excluse de la finanțare teritoriile CLLD prevăzute în POIDS.

Aceste intervenții sunt complementare celor finanțate prin PRSM, care sprijină investiții precum protecția, conservarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural (categoria A - inclusiv inclusiv servicii de digitizare precum și activități de marketing și promovare turistică), investiții în clădiri destinate utilizării publice pentru activități culturale și recreative, activități privind infrastructura de turism și /sau agrement, activități de regenerare urbană, înființarea și amenajarea traseelor turistice și a locurilor de recreere și elaborare/actualizare Strategii Integrate pentru Dezvoltare Teritorială.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare 2021-2027**

Intervențiile sprijinite prin POCIDIF sunt axate pe digitalizarea în domeniul cultural (incluzând: echipamente și infrastructură, baze de date, soft, realizarea unei platforme naționale comune pentru patrimoniu cultural, platforme digitale, sisteme integrate, mijloace TIC, modele digitale 3D, infrastructuri informatice și soluții de tip cloud, exploatarea digitalizată) și sunt complementare celor finanțate prin PRSM, care sprijină investiții precum protecția, conservarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural (categoria A - inclusiv inclusiv servicii de digitizare precum și activități de marketing și promovare

turistică), investiții în clădiri destinate utilizării publice pentru activități culturale și recreative, activități privind infrastructura de turism și /sau agrement, activități de regenerare urbană, înființarea și amenajarea traseelor turistice și a locurilor de recreere și elaborare/actualizare Strategii Integrate pentru Dezvoltare Teritorială.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020**

Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM 2021-2027 și Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020 s-a realizat datorită faptului că PNDR 2014-2020 a fost prelungit cu încă 2 ani în timp ce Planul Național Strategic va intra în vigoare la 1 ianuarie 2023.

Prin PNDR 2014-2020 vor exista investiții asociate cu restaurarea, conservarea și dotarea clădirilor/monumentelor din patrimoniul cultural imobil, în zonele rurale, de interes local (clasa B); construcția, extinderea și/sau modernizarea drumurilor de acces ale așezămintelor monahale de clasa B; restaurarea, conservarea și accesibilizarea așezămintelor monahale (pentru mănăstiri incluse în clasa B); modernizarea, renovarea și/sau dotarea așezămintelor culturale.

Acțiunile propuse prin PNDR 2014-2020 sunt complementare celor propuse prin PRSM care vizează investiții precum protecția, conservarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural (categoria A - inclusiv servicii de digitizare precum și activități de marketing și promovare turistică), investiții în clădiri destinate utilizării publice pentru activități culturale și recreative, activități privind infrastructura de turism și /sau agrement, activități de regenerare urbană, înființarea și amenajarea traseelor turistice și a locurilor de recreere și elaborare/actualizare Strategii Integrate pentru Dezvoltare Teritorială.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Planul Național Strategic 2023-2027**

Pentru susținerea turismului, PNS 2023-2027 vizează finanțarea microîntreprinderilor pentru dezvoltarea activităților de turism rural și agrement, iar prin LEADER se acordă sprijin pentru înființarea de microîntreprinderi în mediul rural (start-up) pentru activitățile turistice locale în funcție de specificul zonei (turism cultural, gastronomic, deltaic, ecumenic, agroturism, ecoturism etc.). Din perspectiva patrimoniului cultural, PNS vizează sprijinirea reabilitării, restaurării, conservării obiectivelor de patrimoniu neclasificat – de la nivel local (mobil, imobil și imaterial) din teritoriul LEADER, în funcție de nevoile identificate în teritoriu.

Acțiunile propuse prin PNS 2023-2027 sunt complementare celor propuse prin PRSM care vizează investiții precum protecția, conservarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural (categoria A - inclusiv servicii de digitizare precum și activități de marketing și promovare turistică), investiții în clădiri destinate utilizării publice pentru activități culturale și recreative, activități privind infrastructura de turism și /sau agrement, activități de regenerare urbană, înființarea și amenajarea traseelor turistice și a locurilor de recreere și elaborare/actualizare Strategii Integrate pentru Dezvoltare Teritorială.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Europa Digitală**

În ceea ce privește intervențiile privind turismul, prin Programul Europa Digitală, se vor finanța intervenții privind extinderea utilizării capacităților digitale avansate pentru forța de muncă din domeniul turismului, intervenții complementare celor propuse prin PRSM, care vizează investiții precum protecția, conservarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural (categoria A - inclusiv servicii de digitizare precum și activități de marketing și promovare turistică), investiții în clădiri destinate utilizării publice pentru activități culturale și recreative, activități privind infrastructura de turism și /sau agrement, activități de regenerare urbană, înființarea și amenajarea traseelor turistice și a locurilor de recreere și elaborare/actualizare Strategii Integrate pentru Dezvoltare Teritorială.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Europa Creativă și Horizon Europe**

În domeniul prezervării și dezvoltării patrimoniului cultural, intervențiile finanțate prin Europa Creativă, în ceea ce privește atât patrimoniul construit (clădiri ori construcții valoroase prin unicitate, originalitate ori vechime), precum și patrimoniul mobil aflat în muzee, precum și prin programul Horizon Europe sunt complementare acțiunilor propuse spre finanțare prin PRSM, care vizează investiții precum protecția, conservarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural (categoria A - inclusiv servicii de digitizare precum și activități de marketing și promovare turistică), investiții în clădiri destinate utilizării publice pentru activități culturale și recreative, activități privind infrastructura de turism și /sau agrement, activități de regenerare urbană, înființarea și amenajarea traseelor turistice și a locurilor de recreere și elaborare/actualizare Strategii Integrate pentru Dezvoltare Teritorială.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Transnațional Dunărea**

Intervențiile Programului de Cooperare Transnațională Dunărea sunt axate pe îmbunătățirea accesibilității patrimoniului cultural pentru grupurile vulnerabile cu scopul de a promova incluziunea socială, în special la regiunile cu o pondere ridicată a minorităților etnice și la zonele cu o pondere mare a populației cu risc de sărăcie, inclusiv pentru tineri, vârstnici sau cu dizabilități precum și valorificarea patrimoniului natural și cultural comun și a activităților culturale prin elaborarea de inițiative tematice noi sau îmbunătățite, de exemplu, trasee și inițiative culturale.

Acțiunile propuse prin Programul Transnațional Dunărea sunt complementare celor propuse prin PRSM care vizează investiții precum protecția, conservarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural (categoria A - inclusiv servicii de digitizare precum și activități de marketing și promovare turistică), investiții în clădiri destinate utilizării publice pentru activități culturale și recreative, activități privind infrastructura de turism și /sau agrement, activități de regenerare urbană, înființarea și amenajarea traseelor turistice și a locurilor de recreere și elaborare/actualizare Strategii Integrate pentru Dezvoltare Teritorială.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul pentru Mediu și Politici Climatice (LIFE)**

Programul LIFE finanțează proiecte în domeniul mediului și al acțiunilor climatice, inclusiv al activităților turistice legate de tranziția verde. Vor putea fi eligibile pentru finanțare în special proiectele turistice care

sprijină măsurile privind economia circulară, eficiența energetică și energia regenerabilă, precum și neutralitatea climatică.

Acțiunile propuse prin Programul LIFE sunt complementare celor propuse prin PRSM care vizează investiții precum protecția, conservarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural (categoria A - inclusiv servicii de digitizare precum și activități de marketing și promovare turistică), investiții în clădiri destinate utilizării publice pentru activități culturale și recreative, activități privind infrastructura de turism și /sau agrement, activități de regenerare urbană, înființarea și amenajarea traseelor turistice și a locurilor de recreere și elaborare/actualizare Strategii Integrate pentru Dezvoltare Teritorială.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Erasmus+**

Organizațiile de turism care doresc să participe la programul Erasmus+ se pot angaja într-o serie de activități de dezvoltare și networking în domeniile formării academice și profesionale, școlilor, învățării adulților, tinerilor și evenimentelor sportive europene. Proiectele pot acoperi mobilitatea, dezvoltarea competenței și capacitatea de angajare a tinerilor în turism, abilitățile digitale în patrimoniul cultural, învățarea ospitalității și inovarea în cercetarea turismului.

Acțiunile propuse prin Erasmus+ sunt complementare celor propuse prin PRSM care vizează investiții precum protecția, conservarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural (categoria A - inclusiv servicii de digitizare precum și activități de marketing și promovare turistică), investiții în clădiri destinate utilizării publice pentru activități culturale și recreative, activități privind infrastructura de turism și /sau agrement, activități de regenerare urbană, înființarea și amenajarea traseelor turistice și a locurilor de recreere și elaborare/actualizare Strategii Integrate pentru Dezvoltare Teritorială.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul Piața Unică**

Programul Piața Unică își propune să ofere statelor membre UE instrumentele de recuperare și reparare din criza Covid-19. Obiectivul final este de a face piața unică mai puternică și mai rezistentă, cu accent pe îmbunătățirea competitivității întreprinderilor, în special a IMM-urilor, și susținerea accesului acestora la piețe, inclusiv a întreprinderilor din sectorul turismului.

Acțiunile propuse prin Programul Piața Unică sunt complementare celor propuse prin PRSM care vizează investiții precum protecția, conservarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural (categoria A - inclusiv servicii de digitizare precum și activități de marketing și promovare turistică), investiții în clădiri destinate utilizării publice pentru activități culturale și recreative, activități privind infrastructura de turism și /sau agrement, activități de regenerare urbană, înființarea și amenajarea traseelor turistice și a locurilor de recreere și elaborare/actualizare Strategii Integrate pentru Dezvoltare Teritorială.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul InvestEU**

Programul InvestEU va promova investiții pentru a consolida competitivitatea, durabilitatea și lanțurile valorice ale turismului. Programul va facilita măsuri durabile, inovatoare și digitale, care ar putea contribui la reducerea amprentei climatice și de mediu a sectorului.

Acțiunile propuse prin Programul InvestEU sunt complementare celor propuse prin PRSM care vizează investiții precum protecția, conservarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural (categoria A -

inclusiv servicii de digitizare precum și activități de marketing și promovare turistică), investiții în clădiri destinate utilizării publice pentru activități culturale și recreative, activități privind infrastructura de turism și/sau agrement, activități de regenerare urbană, înființarea și amenajarea traseelor turistice și a locurilor de recreere și elaborare/actualizare Strategii Integrate pentru Dezvoltare Teritorială.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul React-EU**

Srijinul REACT-EU se va îndrepta către regiunile care au fost puternic afectate de criză datorită dependenței lor de sectoarele cele mai afectate de pandemia de COVID-19 și care au nevoie de o revitalizare rapidă, precum turismul și cultura. În perioada de programare 2021-2027, posibilitățile de sprijin prin REACT-EU pentru sectorul turistic vor suplimenta resursele din FEDR și FSE+. Astfel programul poate acoperi fondul de rulment și investițiile productive în IMM-uri, investițiile în tranziția verde și digitală sau formarea lucrătorilor.

Ațiunile propuse prin Programul React-EU sunt complementare celor propuse prin PRSM care vizează investiții precum protecția, conservarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural (categoria A - inclusiv servicii de digitizare precum și activități de marketing și promovare turistică), investiții în clădiri destinate utilizării publice pentru activități culturale și recreative, activități privind infrastructura de turism și /sau agrement, activități de regenerare urbană, înființarea și amenajarea traseelor turistice și a locurilor de recreere și elaborare/actualizare Strategii Integrate pentru Dezvoltare Teritorială.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul INTERREG VIA - România-Bulgaria**

Programul INTERREG VIA - România-Bulgaria vizează acțiuni ce sprijină siturile cu potențial turistic: construcții, modernizare / restaurare de castele, cetăți, biserici, mănăstiri, palate, situri arheologice, muzee private/publice, biblioteci, colecții/galerii de artă, locuri de expoziție, crame, ferme agricole precum și acțiunile de care pot beneficia "actorii locali și regionali pentru valorificarea obiectivelor / site-urilor / experiențelor turistice cu potențial, inclusiv prin crearea unor trasee turistice durabile sau prin dezvoltarea de etichete de calitate pentru excelență în servicii, promovarea și comercializarea ofertei turistice etc. Sunt de asemenea, încurajate valorificarea tendințelor social media de exemplu „Insta-turism”.

Ațiunile propuse prin Programul INTERREG VIA - România-Bulgaria sunt complementare celor sprijinite prin PRSM care vizează investiții precum protecția, conservarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural (categoria A - inclusiv servicii de digitizare precum și activități de marketing și promovare turistică), investiții în clădiri destinate utilizării publice pentru activități culturale și recreative, activități privind infrastructura de turism și /sau agrement, activități de regenerare urbană, înființarea și amenajarea traseelor turistice și a locurilor de recreere și elaborare/actualizare Strategii Integrate pentru Dezvoltare Teritorială.

- **Contribuția PRSM la Planul de Acțiune al Strategiei Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării**

Intervențiile PRSM în domeniul turismului și patrimoniului vor contribui activ la realizarea Planului de Acțiune al SUERD 2021 – 2027, prin contribuția adusă *Ariei prioritare 3 - Cultură și Turism, People to People (acțiunile 1, 2, 5 și 6)*, ce vizează promovarea turismului durabil și a patrimoniului cultural în regiunea

Dunării. Acțiunile propuse prin PRSM vizează investiții precum protecția, conservarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural (categoria A - inclusiv servicii de digitizare precum și activități de marketing și promovare turistică), investiții în clădiri destinate utilizării publice pentru activități culturale și recreative, activități privind infrastructura de turism și /sau agrement, activități de regenerare urbană, înființarea și amenajarea traseelor turistice și a locurilor de recreere și elaborare/actualizare Strategii Integrate pentru Dezvoltare Teritorială.

ASISTENȚĂ TEHNICĂ

Prioritatea 7 - Asigurarea funcționării sistemului de management al PRSM

Intervențiile PRSM care vizează asigurarea funcționării sistemului de management al PRSM se vor realiza în complementaritate cu proiectele finanțate la nivel comunitar (proiectele pilot și acțiunile pregătitoare) Asistența Comună pentru Sprijinirea Proiectelor în Regiunile Europene (JASPERS), Programul Linii de Prerogativă Socială și Competențe Specifice (SOCPL), Programul URBACT 2021-2027, Programul LIFE, REACT-EU, Asistența Europeană pentru Energie Locală (ELENA).

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și POAT**

La nivel național, Programul Operațional Asistență Tehnică 2021 - 2027 vizează investiții pentru asigurarea funcționării sistemului de coordonare și control al fondurilor FEDR, FC, FSE+ și gestionarea PO asigurarea transparenței fondurilor FEDR, FC, FSE+, FTJ precum și îmbunătățirea capacității de gestionare și implementare a fondurilor FEDR, FC, FSE+, FTJ.

Complementar, la nivel regional, PRSM finanțează măsuri de întărire a capacității administrative, inclusiv la nivelul instituțiilor și/sau autorităților publice potențial beneficiare, având în vedere că activitatea acestora este direct proporțională cu performanța programului.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Proiectele Pilot (PP) și Acțiunile Pregătitoare (AP)**

Aceste două programe finanțate la nivel european introduc noi inițiative care s-ar putea transforma în programe permanente de finanțare UE. Un proiect pilot este o inițiativă de natură experimentală menită să testeze fezabilitatea unei acțiuni și utilitatea acesteia și nu durează mai mult de doi ani. O acțiune pregătitoare - în mod normal succesul unui proiect pilot de succes pe aceeași chestiune - este concepută pentru a pregăti noi acțiuni precum politicile UE, legislația, programele etc., cu finanțare de cel mult trei ani.

Componenta FSE+ gestionată direct sau indirect de către Comisia Europeană va sprijini acumularea de cunoștințe analitice comparative de înaltă calitate pentru a se asigura că politicile care vizează realizarea obiectivelor specifice în domeniile de politică ale ocupării și mobilității forței de muncă, educației, incluziunii sociale și eradicării sărăciei se bazează pe dovezi solide și sunt relevante pentru nevoile, problemele și condițiile locale; cooperarea transnațională pentru a accelera transferul soluțiilor inovatoare și pentru a facilita extinderea utilizării acestora; punerea în aplicare a standardelor sociale și de muncă internaționale relevante în contextul valorificării oportunităților oferite de globalizare și de

dimensiunea externă a politicilor Uniunii. Totodată, va sprijini colaborarea în rețea la nivelul Uniunii și dialogul cu și între părțile interesate relevante în domeniile de politică ale ocupării și mobilității forței de muncă și va contribui la dezvoltarea capacității instituționale a părților interesate implicate, inclusiv a serviciilor publice de ocupare a forței de muncă, a instituțiilor publice de securitate socială și a instituțiilor de asigurări de sănătate, a societății civile, a instituțiilor de microfinanțare și a instituțiilor care oferă finanțare pentru întreprinderile sociale și pentru economia socială.

Complementar, la nivel regional, PRSM finanțează măsuri de întărire a capacității administrative, inclusiv la nivelul instituțiilor și/sau autorităților publice potențial beneficiare, având în vedere că activitatea acestora este direct proporțională cu performanța programului.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Asistența Comună pentru Sprijinirea Proiectelor în Regiunile Europene**

JASPERS, ca și inițiativă finanțată la nivel european, va continua să răspundă noilor provocări din perioada de programare 2021–2027 și va susține proiecte care îmbunătățesc viața cetățenilor. Astfel, JASPERS va oferi asistență gratuită autorităților locale și promotorilor de proiecte, în special în pregătirea proiectelor, revizuirii independente ale calității și consolidarea capacităților.

Complementar, la nivel regional, PRSM finanțează măsuri de întărire a capacității administrative, inclusiv la nivelul instituțiilor și/sau autorităților publice potențial beneficiare, având în vedere că activitatea acestora este direct proporțională cu performanța programului.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Linii de Prerogativă Socială și Competențe Specifice (SOCPL)**

Programul **Linii de Prerogativă Socială și Competențe Specifice (SOCPL)** susține elaborarea de analize și studii pentru a promova răspunsuri de politică mai bune la provocările demografice și sociale din statele membre UE. Programul oferă sprijin analitic cu privire la evoluțiile socio-economice din UE, cu privire la rezultatele sociale și pe piața muncii și la dezvoltarea de indicatori în domeniile distribuției veniturilor, sărăciei, mobilității sociale sau excluziunii sociale. Domeniile cheie de analiză cuprind sustenabilitatea economică și socială, aspectele sociale și de distribuție ale altor politici (schimbări climatice, energie, comerț etc.), creșterea favorabilă incluziunii, viitorul muncii și inegalitățile etc. SOCPL sprijină analiza situației actuale, căutând îmbunătățiri juridice și tehnice, vizând asigurarea unei libertăți efective de circulație a lucrătorilor și coordonarea schemelor de securitate socială, în special prin intermediul schimbului electronic de informații privind securitatea socială (EESSI).

Complementar, la nivel regional, PRSM finanțează măsuri de întărire a capacității administrative, inclusiv la nivelul instituțiilor și/sau autorităților publice potențial beneficiare, având în vedere că activitatea acestora este direct proporțională cu performanța programului.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul URBACT 2021-2027**

Ca program de cooperare teritorială europeană, programul **URBACT 2021-2027** va urmări consolidarea eficienței politicii de coeziune și, prin aceasta, promovarea schimbului de experiență, creșterea capacității și identificarea, transferul și valorificarea practicilor urbane durabile și integrate. URBACT va permite

orașelor să lucreze împreună și să dezvolte soluții integrate la provocările urbane comune, învățând din experiențele reciproce, trasând lecții și identificând bune practici pentru îmbunătățirea politicilor urbane.

Complementar, la nivel regional, PRSM finanțează măsuri de întărire a capacității administrative, inclusiv la nivelul instituțiilor și/sau autorităților publice potențial beneficiare, având în vedere că activitatea acestora este direct proporțională cu performanța programului.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Programul LIFE**

Programul **LIFE** va finanța proiecte de asistență tehnică pentru consolidarea capacităților pentru a sprijini activitățile acelor state membre cu o participare redusă la programul LIFE.

Complementar, la nivel regional, PRSM finanțează măsuri de întărire a capacității administrative, inclusiv la nivelul instituțiilor și/sau autorităților publice potențial beneficiare, având în vedere că activitatea acestora este direct proporțională cu performanța programului.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și REACT-EU**

REACT-EU va oferi suplimentar asistență tehnică pentru promovarea reparării daunelor provocate de criză în contextul pandemiei de COVID-19 și a consecințelor sale sociale, precum și pentru pregătirea unei redresări verzi, digitale și reziliente a economiei.

Complementar, la nivel regional, PRSM finanțează măsuri de întărire a capacității administrative, inclusiv la nivelul instituțiilor și/sau autorităților publice potențial beneficiare, având în vedere că activitatea acestora este direct proporțională cu performanța programului.

- **Demarcarea și complementaritatea dintre PRSM și Asistența Europeană pentru Energie Locală**

ELENA este un instrument financiar sub gestiunea Băncii Europene pentru Investiții pentru stimularea investițiilor în eficiența energetică a clădirilor, rețele de încălzire, iluminat public, transport urban curat. Sub această facilitare se oferă asistență tehnică pentru dezvoltarea proiectelor UE, ajutând promotorii de proiecte privați și publici să dezvolte investiții ambițioase și pe scară largă.

Complementar, la nivel regional, PRSM finanțează măsuri de întărire a capacității administrative, inclusiv la nivelul instituțiilor și/sau autorităților publice potențial beneficiare, având în vedere că activitatea acestora este direct proporțională cu performanța programului.